atlas research

Een kwestie van tijd

De integratie van statushouders op de arbeidsmarkt in beeld en cijfers

Marten Middeldorp
Koen Schleijpen
Francine Burema

September 2026

Eindredactie

Atlas Research
Capital C, 3e etage
Weesperplein 4a
1018 XA Amsterdam
020 2371400
info@atlasresearch.nl
www.atlasresearch.nl

© Atlas research, Amsterdam, 2026

Inhoud

Samenvatting **4**

Inleiding **9**

Data en methode **12**
- Bronbestanden en populatie 12
- Volgperiode en statussen 14
- Populatiekenmerken 15
- Sequentie-analyse 17

Resultaten **23**
- Carrièrepaden van statushouders 23
- Populatiekenmerken per cluster 31
- Kenmerken van statushouders en arbeidsmarktintegratie 34

Conclusies **47**
- Beperkingen 49

Literatuur **51**

Bijlage 1: Data en databewerkingen **53**

Bijlage 2: Beschrijvende statistiek **55**

Bijlage 3: Regressie en schattingsresultaten **60**

Samenvatting

Sinds 2014 kregen ruim 311 duizend mensen een verblijfsvergunning asiel. Het vinden van werk of het volgen van een opleiding is een belangrijke stap in hun integratie – maar ook een stap die vaak tijd kost. In dit onderzoek staat de vraag centraal welke rol de leeftijd waarop iemand in Nederland aankomt speelt in integratie op de arbeidsmarkt. Ook de effecten van andere persoons-, huishoudens- of regionale arbeidsmarktkenmerken op de arbeidsmarktintegratie worden bekeken. Om die vragen te beantwoorden is CBS-microdata gebruikt over 44.374 statushouders die tussen 2014 en 2016 in Nederland aankwamen, in die periode een status kregen en zelfstandig in een gemeente gingen wonen.

Vanaf het moment van plaatsing zijn zij acht jaar (32 kwartalen) gevolgd. Voor elk kwartaal is vastgelegd of iemand werkte (en in welke vorm), onderwijs volgde en/of een uitkering ontving. Met een sequentie-analyse over deze drie domeinen zijn de zes meest typerende carrièrepaden bepaald uit de individuele loopbanen van deze ruim 44 duizend statushouders. Vervolgens is met een multinomiale logistische regressie geschat hoe persoons-, procedure- en regiokenmerken samenhangen met de kans op elk pad.

Tabel S1: Overzicht en korte beschrijving clusters

Cluster	(%)	Werk	Onderwijs	Uitkering	Kenmerkend
A: Langdurige uitkering (ref.)	**39,9 %**	± 20% na acht jaar, vooral flex Gemiddeld 3 kwartalen	Nauwelijks	Meer dan 75% gedurende gehele periode	Grootste groep qua omvang 56% nooit werk of onderwijs
B: Snel aan het werk; flex naar vast	**17,5 %**	Meer dan 90% vanaf vier jaar 60% eindigt met vast werk	Veelal kort Piek: twee tot vijf jaar na plaatsing	Kort: gemiddeld twee jaar, na drie jaar < 25%	Duur tot werk gem. twee jaar Vast werk volgt snel daarna
C: Langzaam naar flexwerk	**15,2 %**	Meer dan 70% vanaf zes jaar 20% eindigt met vast werk	Veelal kort vanaf vier jaar ca. 15%	Langer: gemiddeld vijf jaar	Duur tot werk gem. ±3,5 jaar Overgang naar vast blijft uit
D: Snel aan het werk; ondernemen	**7,2 %**	Meer dan 80% vanaf vier jaar Meer dan 85% ondernemer vanaf zes jaar	Veelal kort Piek: twee tot vier jaar na plaatsing	Kort: gemiddeld 2,5 jaar, na vier jaar < 25%	Duur tot werk gem. twee jaar Via flex naar ondernemerschap
E: Opleiding + (flex)werk	**7,5 %**	Meer dan 65% vanaf vier jaar 80% aan einde volgperiode	Iedereen; gemiddeld 6,5 jaar	Nauwelijks	Vooral onderwijs Duur tot werk gem. twee jaar – veelal flexwerk
F: Weinig werk, geen eigen inkomen	**12,7 %**	Weinig, groeiend richting 30% aan einde volgperiode	±25% na 4 jr.; relatief veel hbo/wo	Gemiddeld drie jaar, geconcentreerd aan begin	Minst vaak werk Veel zonder (eigen) inkomen (40% einde volgperiode)
Totaal	**100 %**				

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

De zes paden verschillen in de timing van de overgang naar werk, in het type werk dat volgt, in de mate waarin onderwijs wordt gevolgd en in de mate waarin sprake is van uitkeringsafhankelijkheid. Tabel S1 geeft een samenvatting van de zes clusters (typerende loopbanen).

Cluster A 'Langdurige uitkering' is het grootste cluster en wordt gevolgd door 40% van de statushouders. In dit cluster ontvangt drie kwart gedurende de hele periode een uitkering en 56% werkt nooit en volgt nooit onderwijs. Clusters B, C en D zijn samen de 'werkclusters' waarin overwegend wordt gewerkt (uitgelicht in de tabel); deze clusters worden gezamenlijk gevolgd door circa 40% van de statushouders. De statushouders in cluster B 'Snel aan het werk; flex naar vast' (17,5%) vinden relatief snel werk en na acht jaar heeft 60% vast werk. In cluster C 'Langzaam naar flexwerk' (15%) duurt de overgang naar werk langer, en blijft de overgang naar vast werk doorgaans uit.. In cluster D 'Snel aan het werk; ondernemen' (7%) vinden statushouders relatief snel werk en maken zij de overstap naar ondernemerschap. De statushouders in cluster E 'Opleiding + (flex)werk' (7,5%) volgen gemiddeld 6,5 jaar onderwijs – al dan niet in combinatie met (flex)werk. Cluster F 'Weinig werk, geen eigen inkomen' (12,5%) wordt getypeerd door weinig werk, weinig uitkeringen en weinig onderwijs.

Figuur S1: Voorspelde kans op de zes typerende patronen van arbeidsmarktintegratie, naar leeftijd bij aankomst

Voorspelde kansen uit model 7 (multinomiaal logitmodel), met 95%-betrouwbaarheidsinterval.
Berekeningen Atlas Research o.b.v. gegevens CBS Microdata

Welk pad iemand volgt, hangt sterker samen met de aankomstleeftijd dan met enig ander kenmerk (zie Figuur S1); de verschillen tussen leeftijdsgroepen zijn vrijwel altijd statistisch significant. De voorspelde kans op cluster A 'Langdurige uitkering' neemt toe naarmate de aankomstleeftijd hoger wordt en loopt vanaf 35 jaar nog sterker op: voor wie bij aankomst 45 jaar of ouder was is de kans op dit pad meer dan 80%. De gecombineerde kans op een van de drie werkclusters (B, C en D) is het grootst bij een aankomstleeftijd tussen 18 en 35 jaar (48 tot 52%) en valt daarna terug naar 35% bij 35 tot 45 jaar en 13% bij 45-plussers. Bij de 15-tot-18-jarigen blijft die kans met 26% achter, doordat zij grotendeels het onderwijspad van cluster E volgen (ruim 53%); dat pad is in de praktijk voorbehouden aan deze jongste groep. Naarmate de aankomstleeftijd stijgt, wordt de kans op werk bovendien niet alleen kleiner, maar verschuift die ook van snel vast werk en ondernemerschap naar het langzame flexpad: vanaf 35 jaar is cluster C het grootste werkcluster.

Ook andere kenmerken hangen samen met het gevolgde pad, zij het minder sterk. De verschillen naar geslacht springen daarbij het meest in het oog. Op elke aankomstleeftijd is de kans op langdurige uitkering voor vrouwen significant groter; bij een aankomstleeftijd van 21 tot 25 jaar gaat het om 47% tegen 17% voor mannen. Voor mannen die tussen hun 18e en 35e aankwamen ligt de gecombineerde kans op werk tussen 66 en 72%, voor vrouwen blijft die steken op 18 tot 23% – een factor drie tot vier verschil. De huishoudenssituatie doet daar nog een schep bovenop: van de alleenstaande ouders die tussen hun 25e en 35e aankwamen volgt 67% cluster A, tegen 33% van de eenpersoonshuishoudens.

Procedurekenmerken en de arbeidsmarkt waarin een statushouder terechtkomt doen er eveneens toe. Een langere asielprocedure hangt samen met een grotere kans op het tragere pad naar (flex)werk (cluster C) en een kleinere kans op het onderwijspad (cluster E); dat laatste geldt eveneens voor een langere periode tussen statusverlening en plaatsing in een gemeente. De regionale arbeidsmarkt speelt ook een rol: bij een hoger werkloosheidspercentage in de plaatsingsregio is de kans op langdurige uitkeringsafhankelijkheid groter, terwijl een betere bereikbaarheid van banen samengaat met een grotere kans op de werkclusters.

Beleidsmatig zijn de groepen die zich onttrekken aan het reguliere beeld ook interessant. Cluster F is daarvan het duidelijkste voorbeeld: deze statushouders verdwijnen na de eerste jaren grotendeels uit beeld – geen (bestendig) werk, uitkering of opleiding. Het cluster bestaat voor twee derde uit vrouwen en piekt bij een aankomstleeftijd van 18 tot 21 jaar: van de vrouwen in die leeftijdsgroep komt 40% in dit cluster terecht, tegen 14% van de mannen. Samen met hun grote kans op cluster A betekent dit dat bijna driekwart van de vrouwen die

op 18-tot-21-jarige leeftijd aankwamen in acht jaar niet op de arbeidsmarkt integreert. Een tweede opvallende groep zijn zelfstandig wonende jongeren van 15 tot 18 jaar: zij volgen minder vaak het onderwijspad. Ten slotte laten de resultaten zien dat procedure en plaatsing ertoe doen: een kortere procedure, een snellere plaatsing en een betere baanbereikbaarheid vergroten de kans op vrijwel elk pad met werk of onderwijs.

Bij de interpretatie van de resultaten passen twee kanttekeningen. De belangrijkste is dat het onderzoek samenhang beschrijft en geen causale effecten vaststelt: daarvoor ontbreken kenmerken als taalbeheersing, opleidingsniveau en gezondheid in de gebruikte (register)data. Daarnaast is de onderzochte populatie specifiek: het gaat om de cohorten 2014 tot en met 2016, die voor ruim tachtig procent uit Syrische en Eritrese statushouders bestaan en die onder het oude inburgeringsstelsel vielen en in een specifieke economische situatie terechtkwamen. De uitkomsten zijn daarmee niet zonder meer te generaliseren naar recentere cohorten. Daar staat een stevige empirische basis tegenover: het onderzoek gebruikt integrale CBS-microdata over alle 44.374 statushouders uit de cohorten 2014 tot en met 2016, waarvan werk, uitkering en onderwijs elk acht jaar lang op kwartaalbasis zijn gevolgd.

Inleiding

Sinds 2014 kregen ruim 311 duizend mensen een verblijfsvergunning asiel in Nederland (CBS, 2026). Voor deze statushouders is het vinden van werk of het volgen van een opleiding een belangrijke stap in hun integratietraject. Het is tegelijkertijd een stap die tijd kost. Twee jaar na het verkrijgen van de vergunning is voor het merendeel van de statushouders een uitkering nog de belangrijkste inkomstenbron; tien jaar later heeft nog steeds slechts vier op de tien werk als belangrijkste inkomstenbron. Het werk dat statushouders vinden is bovendien vaak kwetsbaar: het gaat overwegend om (deeltijd)banen in de flexibele schil; met een tijdelijk contract, of als uitzend- of oproepkracht (CBS, 2026).

Achter deze gemiddelden gaan in de praktijk, zo was de verwachting voorafgaand aan dit onderzoek, grote verschillen schuil – tussen mannen en vrouwen, tussen herkomstlanden en ook tussen leeftijdsgroepen. Die laatste verschillen staan centraal in dit onderzoek. Voorafgaand aan dit onderzoek is een aantal hypotheses besproken:

- Jonge statushouders vinden, net als Nederlandse 'starters', hun weg naar de arbeidsmarkt veelal via het onderwijs: zij leren de taal sneller, behalen diploma's die voor werkgevers herkenbaar zijn en doorlopen daarna een fase van tijdelijke banen op weg naar een stabielere positie.
- Voor statushouders die op latere leeftijd aankomen ligt dat anders. Zij beschikken vaak over werkervaring uit hun herkomstland, maar moeten – als 'herintreders' – hun vaardigheden, kennis en netwerk opnieuw laten aansluiten op de Nederlandse arbeidsmarkt, terwijl het leren van de taal voor hen minder natuurlijk gaat.

Het ligt dan ook voor de hand dat de integratie trager op gang komt en de participatie lager blijft naarmate de leeftijd bij aankomst hoger is. Het onderzoek zal onder andere laten zien vanaf welke leeftijd dit onderscheid zich aftekent.

Met de tot nu toe beschikbare gegevens kan het onderscheid op aankomstleeftijd niet goed worden gemaakt. Bestaande cohortonderzoeken delen statushouders in naar leeftijd op het peilmoment, waardoor mensen gedurende de volgperiode van leeftijdscategorie 'wisselen' en het effect van de leeftijd bij aankomst uit beeld raakt. Het onderscheid naar aankomstleeftijd is ook relevant voor de vraag welke begeleiding zinvol is bij de arbeidsmarktintegratie in de eerste periode in Nederland.

Tegen deze achtergrond heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW) Atlas Research gevraagd de rol van aankomstleeftijd voor het pad naar de arbeidsmarkt te onderzoeken. Het doel van dit onderzoek is om met behulp van CBS-microdata inzicht te verschaffen in de rol van aankomstleeftijd op het verloop van de arbeidsmarktintegratie: onderwijsdeelname, bijstandsafhankelijkheid en arbeidsparticipatie. Enerzijds gebeurt dit door het leveren van gegevenstabellen en kerncijfers aan het Ministerie, anderzijds door een verdiepende analyse van de belangrijkste paden die statushouders bewandelen richting de arbeidsmarkt. Deze verdiepende analyse is het onderwerp van dit rapport.

De aanleiding, beleidscontext en doelstelling resulteren in de volgende probleemstelling: welke rol speelt de leeftijd bij aankomst in het pad dat statushouders volgen naar de arbeidsmarkt? We onderzoeken de probleemstelling aan de hand van de volgende onderzoeksvragen:

- **Patroon.** Wat zijn de belangrijkste paden richting arbeidsmarktintegratie van statushouders die tussen 2014 en 2016 in Nederland aankwamen én in die periode een verblijfsstatus kregen?
- **Kenmerken.** Hoe verschillen deze paden in uitkeringsafhankelijkheid, onderwijs- en arbeidsmarktdeelname op typerende momenten in de volgperiode?
- **Onderscheid.** Welke rol spelen onderscheidende kenmerken van statushouders (zoals geslacht, gezinssituatie en leeftijd bij aankomst) en externe factoren (zoals regionaaleconomische omstandigheden in de regio waar een statushouder wordt gehuisvest) op het verloop van de arbeidsmarktintegratie?

We beantwoorden deze vragen met een longitudinale analyse van CBS-microdata, waarin we statushouders die tussen 2014 en 2016 in Nederland aankwamen én in die periode een verblijfsstatus kregen acht jaar lang volgen vanaf het moment dat zij zelfstandig in een gemeente (dus niet meer bij COA) wonen. Met behulp van sequentie-analyse brengen we de typerende 'loopbanen' van statushouders richting de arbeidsmarkt in beeld. Daarna analyseren we met behulp van multinomiale logistische regressie hoe de kans op zo'n loopbaan samenhangt met de leeftijd bij aankomst en andere achtergrondkenmerken.

Dit rapport is als volgt opgebouwd. In het hoofdstuk 'Data en methode' beschrijven we de gebruikte CBS-microdata, de afbakening van de onderzoekspopulatie, de volgperiode en de statussen waarmee de positie van statushouders per kwartaal is vastgelegd, en de wijze waarop de sequentie-analyse is uitgevoerd. Het hoofdstuk 'Resultaten' bevat

achtereenvolgens een beschrijving van de carrièrepaden die uit de sequentie-analyse naar voren komen, de kenmerken van de statushouders binnen elk van deze paden, en de regressieanalyse waarmee we de kans op elk pad voorspellen op basis van aankomstleeftijd en overige achtergrondkenmerken. In het slothoofdstuk 'Conclusies' vatten we de belangrijkste bevindingen samen, beantwoorden we de onderzoeksvragen en staan we stil bij de beperkingen van de analyse. De bijlagen bevatten een toelichting op de databewerkingen (Bijlage 1), de beschrijvende statistiek (Bijlage 2) en de volledige schattingsresultaten van het regressiemodel (Bijlage 3).

Data en methode

Bronbestanden en populatie

De analyse is gebaseerd op microdata van het CBS. Het vertrekpunt is het CBS maatwerkbestand Asielcohort 201401-202510, dat alle asielmigranten bevat die vanaf 2014 naar Nederland zijn gekomen. Dit bestand heeft een maandelijkse structuur: per persoon is voor elke maand vanaf aankomst vastgelegd wat de verblijfssituatie is, of er sprake is van een verblijfsvergunning en of iemand is genaturaliseerd. Ook bevat dit bestand algemene persoonskenmerken zoals geslacht en geboortedatum.

Aan dit basisbestand zijn op persoonsniveau drie typen gegevens gekoppeld:

- **Arbeidsmarktgegevens** uit 'Asielcohort – Werk en uitkering'. Hieruit zijn de voornaamste inkomstenbron, de sociaaleconomische categorie en de kenmerken van eventuele banen (soort baan, contractsoort) afgeleid.
- **Onderwijsgegevens** uit 'Asielcohort – Onderwijs en inburgering', met inschrijving en niveau in het primair, voortgezet, middelbaar beroeps- en hoger onderwijs. Personen die niet in dit bestand voorkomen, zijn als niet-onderwijsvolgend beschouwd.
- **Huishoudenskenmerken** uit 'Asielcohort – Huishoudens en wonen' en GBAHuishoudensbus[1], waaronder de huishoudensgrootte, het huishoudenstype en de geboortemaand van het jongste kind.

Daarnaast zijn regionale arbeidsmarktkenmerken – baanbereikbaarheid, vacaturebereikbaarheid en werkloosheidspercentage – aangekoppeld. Deze gegevens zijn niet aan de microdata ontleend.

CBS-microdata zijn koppelbare data op persoons-, bedrijfs- en adresniveau waarmee Nederlandse universiteiten, wetenschappelijke organisaties, planbureaus en onderzoeksinstanties in een aantal andere EU-landen onder strikte voorwaarden zelf statistisch onderzoek kunnen doen. Het borgen van privacy en het voorkomen van onthulling van personen of bedrijven is daarbij het uitgangspunt. Het onderzoek wordt gedaan in de beveiligde omgeving van de CBS-microdata.[2]

[1] Huishoudenskenmerken van in de GBA ingeschreven personen

[2] https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen

De populatie voor de analyses bestaat uit statushouders die in de jaren 2014 tot en met 2016 in Nederland zijn aangekomen én die in de jaren 2014 tot en met 2016 een verblijfsstatus hebben verkregen. Het aankomstjaar is bepaald als het jaar van de eerste maand waarin een persoon in het asielcohortbestand voorkomt. Personen van wie de datum van statusverlening niet kon worden bepaald zijn uitgesloten van de analyses. Voor de overige personen is het moment van statusverlening bepaald als de datum waarop de vergunning definitief werd of, als die niet in het bestand beschikbaar is, de datum van gezinshereniging. Ook gezinsherenigers die zelf geen asielprocedure doorliepen zijn daarmee in de populatie opgenomen. Dit sluit aan bij de afbakening die het CBS hanteert op het dashboard Asiel en integratie.[3]

De keuze voor de aankomstjaren 2014 tot en met 2016 volgt uit twee randvoorwaarden. Het asielcohortbestand begint in 2014, en de arbeidsmarkt- en onderwijsgegevens zijn volledig bekend tot en met medio 2024. Om iedereen in de populatie even lang te kunnen volgen — een vereiste voor de sequentieanalyse – en voldoende lang - acht jaar, zodat de arbeidsmarktintegratie voldoende uitkristalliseert — kunnen alleen de eerste aankomstjaren worden meegenomen.

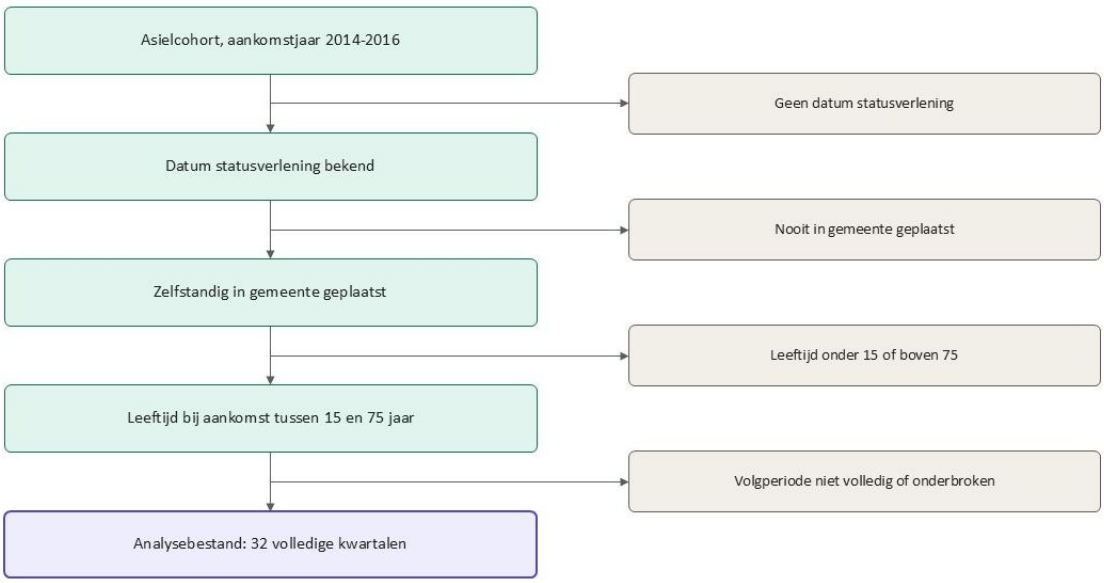
Hierna volgen drie selecties, zie ook figuur 1 voor een schematische weergave:

1. **Plaatsing in een gemeente.**: Alleen personen die op enig moment zelfstandig in een gemeente zijn gaan wonen, zijn opgenomen in het analysebestand.
2. **Leeftijd bij aankomst tussen 15 en 75 jaar.** Voor zowel jongere kinderen als de oudste groep is het pad naar de arbeidsmarkt in deze periode nog niet of niet meer aan de orde. Zij worden dus niet in de analyse meegenomen.
3. **Volledige sequentie.** Van elke persoon moeten 32 kwartalen na plaatsing waarneembaar zijn.[4]

[3] https://dashboards.cbs.nl/v5/asielenintegratie/

[4] Inclusief het kwartaal waarin de statushouders in een gemeente geplaatst worden bestaat de sequentie-reeks dus uit 33 posities.

Figuur 1: Selectietrechter van originele bestanden naar onderzoekspopulatie

Volgperiode en statussen

Als startmoment van de volgperiode is gekozen voor de maand waarin een statushouder zelfstandig in een gemeente is gaan wonen. Dat is een inhoudelijke keuze. Zolang iemand in de COA-opvang verblijft, hebben statushouders andere mogelijkheden en gelden andere voorwaarden. Ze hebben nog geen recht op een bijstandsuitkering en de mogelijkheden om te werken of onderwijs te volgen zijn beperkter. Het moment van plaatsing in een gemeente markeert de overgang naar een zelfstandige positie waarin integratie op de arbeidsmarkt daadwerkelijk in beeld komt, en vormt daarmee voor alle statushouders een vergelijkbaar startpunt.

De arbeidsmarktintegratie van de statushouders wordt gevolgd voor een periode van acht jaar, waardoor het totaal aantal kwartaal op 33 uitkomt (32 kwartalen na plaatsing plus de maand waarin de statushouder zelfstandig in een gemeente woont). Het eerste kwartaal is de maand van plaatsing zelf. De statussen in elk kwartaal zijn bepaald op basis van de status in de eerste maand van dat kwartaal (nul, drie, zes, enzovoort maanden na plaatsing).

De loopbanen zijn beschreven langs drie afzonderlijke dimensies, die elk als een eigen sequentie zijn geanalyseerd: de **arbeidsmarktpositie**, de **onderwijsdeelname** en de **uitkeringssituatie**. Elke persoon heeft dus voor elk van deze drie dimensie een sequentie met statussen van 33 kwartalen. Deze opzet maakt het mogelijk combinaties zichtbaar te

maken die bij één samengestelde reeks verloren gaan, zoals het volgen van een opleiding naast een uitkering of het combineren van werk met bijstand.

De statussen per dimensie zijn afgeleid uit de voornaamste inkomstenbron en de sociaal-economische categorie zoals het CBS die vaststelt, aangevuld met andere kenmerken van de baan en van de onderwijsinschrijving. De afleiding volgt een vaste volgorde: voor de dimensies arbeidsmarktpositie en uitkeringssituatie is de voornaamste inkomstenbron leidend, daarbinnen bepaalt eerst de sociaaleconomische categorie en daarna overige variabelen de subcategorieën. De onderwijsstatus wordt primair bepaald door de combinatie van als 'onderwijsvolgend' geregistreerd te staan en het onderwijsniveau van de huidige inschrijving. In tabel 1 zijn alle gehanteerde statussen per dimensie te zien.

Tabel 1: Gehanteerde statussen per categorie

Arbeidsmarkt	Onderwijs	Uitkering
Werknemer, vast[5]	PO of VO	Bijstand
Werknemer, flex	MBO 1	WW
Ondernemer[6]	MBO 2	Pensioen
Overig	MBO 3 of 4	Overige uitkering[7]
Onbekend / Geen werk	HBO of WO	Onbekend / Geen uitkering
	Onbekend / Geen onderwijs	

Populatiekenmerken

Met de beschreven in- en exclusiecriteria en de beschreven databewerkingen blijven 44.374 statushouders over die voor acht jaar gevolgd kunnen worden. Deze groep vormt de onderzoekspopulatie, waarvoor de typerende patronen in arbeidsmarktintegratie worden bepaald middels sequentieanalyse en wordt bepaald welke kenmerken zijn geassocieerd met een grotere kans op het volgen van een bepaald typerend patroon. In Tabel 2 zijn de belangrijkste kenmerken van de populatie samengevat. In deze tabel zijn beschrijvende statistieken opgenomen over aankomstleeftijd, geslacht, land van herkomst en

[5] Het onderscheid tussen een 'vast', een 'flexibel' en een 'overig' arbeidscontract wordt ten behoeve van deze analyses gemaakt langs twee dimensies. Personen die een oproep- of uitzendcontract hebben en personen die een arbeidscontract voor bepaalde tijd hebben worden gerekend tot de flexibele schil. Personen die een stage- of WSW-contract hebben worden gerekend tot de 'overige' arbeidscontracten.

[6] Personen die volgens de door het CBS bepaalde sociaaleconomische status 'zelfstandige' of directeur groot-aandeelhouder zijn. Het kan hier gaan om allerlei soorten ondernemerschap: van pakketjes- en maaltijdbezorgers tot kappers en restauranteigenaren tot ondernemingen met meerdere werknemers. Nader onderscheid kon met de beschikbare data niet gemaakt worden.

[7] Onder overige uitkeringen vallen onder andere ziekte- en AO-uitkeringen en het pensioen.

huishoudtype op het moment van plaatsing in de gemeente. In tabel B2.1 in Bijlage 2 is een uitgebreidere lijst met beschrijvende statistieken te vinden.

Tabel 2: Kenmerken van de onderzoekspopulatie

Kenmerk	Categorie	Aantal	Aandeel
Aankomstleeftijd	15 tot 18 jaar	5.405	12,2 %
	18 tot 21 jaar	3.970	8,9 %
	21 tot 25 jaar	7.214	16,3 %
	25 tot 35 jaar	15.133	34,1 %
	35 tot 45 jaar	7.814	17,6 %
	45 tot 75 jaar	4.838	10,9 %
Geslacht	Man	27.858	62,8 %
	Vrouw	16.516	37,2 %
Herkomstland	Syrië	28.145	63,4 %
	Eritrea	9.577	21,6 %
	Overig/onbekend	2.970	6,7 %
	Irak	1.093	2,5 %
	Afghanistan	915	2,1 %
	Somalië	833	1,9 %
	Iran	767	1,7 %
	Jemen	40	0,1 %
	Turkije	34	0,1 %
Huishoudtype	Eenpersoonshuishouden	20.468	46,1 %
	Paar, zonder kinderen	4.399	9,9 %
	Paar, jongste kind 0-12	12.644	28,5 %
	Paar, jongste kind 12-18	1.954	4,4 %
	Paar, jongste kind 18+	601	1,4 %
	Alleenstaande ouder, jongste kind 0-12	1.647	3,7 %
	Alleenstaande ouder, jongste kind 12-18	698	1,6 %
	Alleenstaande ouder, jongste kind 18+	757	1,7 %
	Institutioneel huishouden[8]	854	1,9 %
	Overig huishouden[9]	352	0,8 %
Cohort	2014	16.008	36,1 %
	2015	24.313	54,8 %
	2016	4.053	9,1 %
Totaal		**44.374**	**100 %**

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

Met deze beschrijvende statistieken wordt meer duidelijk over de kenmerken van de onderzoekspopulatie. Als we kijken naar de leeftijdsverdeling, is te zien dat de grootste groep (34%) tussen de 25 en 35 jaar oud is bij aankomst. De groep met een aankomstleeftijd van 15 tot 25 jaar is echter gesplitst in drie categorieën, waarvan de groep van 21 tot 25 jaar het grootst is, dan die van 15 tot 18 jaar en dan die van 18 tot 21 jaar. Samen zijn die groepen nog iets groter dan de groep 25- tot 35-jarigen en beslaan zo'n 36% van de onderzoekspopulatie. Er zijn in de onderzoekspopulatie relatief weinig mensen die ouder dan 35 jaar waren

[8] Eén of meer personen die samen een woonruimte bewonen en daar bedrijfsmatig worden voorzien in dagelijkse levensbehoeften. Zal in dit geval voornamelijk gaan om asielzoekerscentra en mogelijk ook om jeugdzorg.

[9] Huishoudens die uitsluitend bestaan uit overige leden van huishoudens, bijvoorbeeld woongroepen.

toen zij aankwamen – slechts iets meer dan een kwart. Daarvan is het grootste deel 35 tot 45 jaar.

Meer dan 60% van de onderzoekspopulatie is man en het grootste deel van de gevolgde statushouders is afkomstig uit Syrië. Het gaat ook hier om meer dan 60% van de totale onderzoekspopulatie. Er is ook een aanzienlijke groep – meer dan 20% - met Eritrea als herkomstland. De overige herkomstlanden die we hier onderscheiden beslaan elk slechts tussen 0,1 en 2,5% van de totale populatie.

Bijna de helft van de populatie – 46% - leeft als eenpersoonshuishouden. Bijna net zo'n grote groep leeft als paar samen, waarvan de meesten met een (jong) kind.

De onderzoekspopulatie is niet gelijk verdeeld over de drie cohorten. Meer dan de helft van de gevolgde statushouders kreeg in 2015 een verblijfsvergunning. Daarna volgt het cohort 2014, met ongeveer 36%. Het jaar 2016 vormt met minder dan 10% de kleinste groep.

Sequentie-analyse

De typerende patronen in de loopbanen van statushouders zijn bepaald met sequentie-analyse. Sequentie-analyse is een statistische methode waarmee een reeks opeenvolgende statussen als één geheel wordt geanalyseerd.[10] De methode bepaalt de gelijkenis tussen paren van sequenties (reeksen), en die gelijkenis kan vervolgens worden gebruikt om de reeksen te clusteren.[11] Het is een beschrijvende methode die de complexiteit van individuele loopbanen terugbrengt tot een beperkt aantal typerende patronen. Die patronen kunnen daarna worden gebruikt in beschrijvende tabellen en figuren, of – zoals verderop in dit rapport – als afhankelijke variabele in een statistisch model. Een groot voordeel van sequentie-analyse is dat we niet gebonden zijn aan een vooraf opgelegde typologie, maar dat de typologie als het ware uit de data komt bovendrijven. Doordat het patroon als geheel wordt beschouwd, is de methode bij uitstek geschikt om de duur, de timing en de volgordelijkheid van loopbanen te analyseren.

Anders dan in veel toepassingen van sequentie-analyse werken we hier niet met één samengestelde reeks, maar met drie afzonderlijke sequenties per persoon: een sequentie voor de arbeidsmarktpositie, een voor de uitkeringssituatie en een voor onderwijsdeelname.

[10] De methode vertoont veel gelijkenissen met het uitlijnen van DNA-sequenties en wordt vooral toegepast in de life-course-literatuur in de sociologie en de demografie. Zie voor een Nederlandse toepassing op loopbanen bijvoorbeeld Middeldorp et al. (2019).

[11] Een veelgehanteerde maat voor de gelijkenis is bijvoorbeeld de Levenshtein-afstand, die het minimum aan invoegingen, verwijderingen of substituties tussen twee sequenties bepaalt.

Elke sequentie bestaat uit 33 kwartaalstatussen, van het kwartaal van plaatsing in de gemeente tot en met het tweeëndertigste kwartaal daarna. Sequentie-analyse heeft baat bij enige bestendigheid in de statussen: wanneer statussen te vluchtig of willekeurig wisselen, wordt het moeilijk om structurele overeenkomsten en verschillen tussen individuele reeksen te herkennen. De stabiliteit van de arbeidsmarktpositie, uitkeringssituatie en onderwijsdeelname blijken op kwartaalbasis voldoende te zijn: het aantal wisselingen tussen statussen is doorgaans beperkt.

Binnen elk van de drie dimensies is met *optimal matching* bepaald welke sequenties meer op elkaar lijken en welke juist minder.[12] Daarbij wordt voor elk paar sequenties bepaald hoeveel substituties – het vervangen van de ene status door een andere – en hoeveel toevoegingen of verwijderingen van statussen nodig zijn om de ene reeks in de andere om te vormen. Aan elk van deze bewerkingen worden bewerkingskosten toegekend: wanneer twee statussen meer op elkaar lijken, hoort het vervangen van de ene status door de andere op een bepaald moment in de sequentie 'goedkoper' te zijn dan wanneer zij sterk van elkaar verschillen. Omdat er geen a-priori-informatie is over de gelijkenis tussen de onderscheiden statussen – in hoeverre verschilt een flexibel dienstverband van een vast dienstverband, of de bijstand van de WW? – baseren we de substitutiekosten op de geobserveerde overgangskansen tussen statussen. Substituties tussen statussen die elkaar regelmatiger opvolgen zijn dus goedkoper dan substituties tussen statussen die elkaar zelden opvolgen.[13]

Omdat elke statushouder drie sequenties heeft, is één gecombineerde maat voor de gelijkenis nodig om de loopbanen als geheel te kunnen clusteren. Deze opzet wordt aangeduid als een multichannel- (multi-domein) sequentie-analyse. Een veelgebruikte aanpak daarvoor is het samenvoegen van de drie alfabetten tot één gecombineerd alfabet, waarin elke status een unieke combinatie is van een arbeidsmarkt-, een onderwijs- en een uitkeringsstatus. Met vijf arbeidsmarktstatussen, zes onderwijsstatussen en vijf uitkeringsstatussen levert dat 150 mogelijke gecombineerde statussen op – en daarmee een matrix met bewerkingskosten die zowel praktisch als inhoudelijk niet goed meer te bepalen is.

---

[12] Alle sequentie- en clusteranalyses zijn uitgevoerd in R, met de pakketten TraMineR en WeightedCluster.

[13] Zie Studer & Ritschard (2016) voor een vergelijkend overzicht van maten voor de ongelijkheid tussen sequenties. De kosten voor het toevoegen en verwijderen van statussen zijn gelijkgesteld aan de helft van de hoogste substitutiekosten, zodat substitutie de voorkeur krijgt boven het verschuiven van statussen in de tijd.

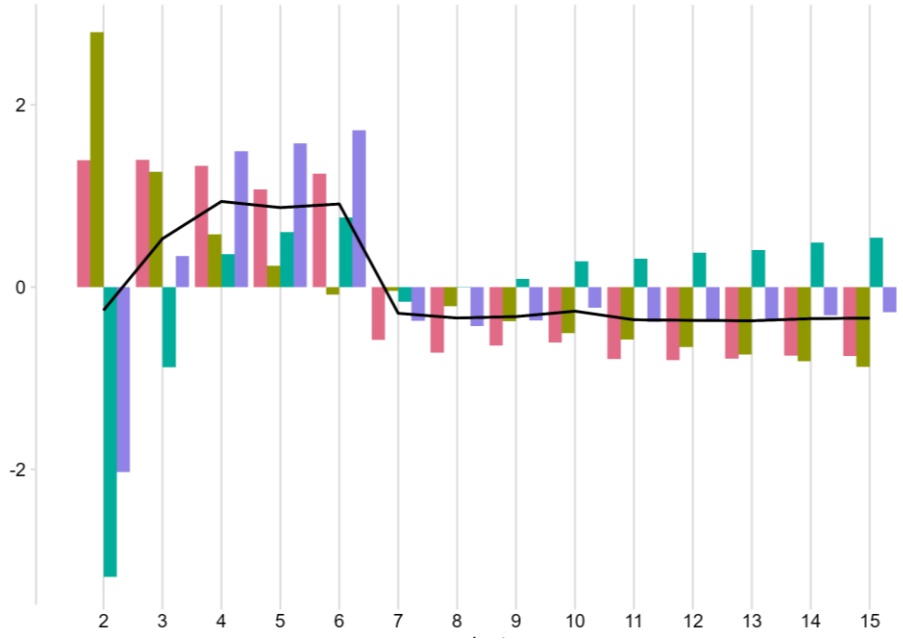
In plaats daarvan gebruiken we de *cost additive trick*.[14] Bij deze methode worden de kosten niet op het niveau van de gecombineerde statussen bepaald, maar per dimensie: de substitutiekosten tussen twee gecombineerde statussen zijn gelijk aan de som van de substitutiekosten binnen de drie afzonderlijke dimensies. De afstand tussen de loopbanen van twee statushouders is daarmee de som van de afstanden van de arbeidsmarkt-, uitkerings- en onderwijsdimensies van die statushouders. De drie dimensies zijn daarbij gelijk gewogen; geen enkele dimensie weegt dus zwaarder mee in de bepaling van de gelijkenis tussen loopbanen. Deze werkwijze veronderstelt dat de dimensies onafhankelijk van elkaar zijn: de kosten van een verandering in de ene dimensie hangen niet af van de status in de andere twee. Dat is een vereenvoudiging van de werkelijkheid – werk, uitkering en onderwijs hangen inhoudelijk met elkaar samen – maar zij houdt het aantal te bepalen kosten beperkt tot de kosten binnen elk kanaal en houdt de uitkomst daardoor goed interpreteerbaar. Het resultaat is een verschilmatrix die voor elk paar loopbanen de totale minimale transformatiekosten over de drie dimensies samen bevat.

De volgende stap is het groeperen van de sequenties op basis van deze verschilmatrix, zodat clusters ontstaan van loopbanen die meer met elkaar gemeen hebben dan met de overige loopbanen. Daarvoor voeren we eerst een hiërarchische clusteranalyse uit met Wards algoritme.[15] Beginnend bij elke sequentie als eigen groep worden in elke stap de twee groepen samengevoegd waarvoor die samenvoeging leidt tot de kleinste toename van de variantie binnen de groepen. Anders gezegd: het algoritme kiest telkens de samenvoeging die de interne homogeniteit van de clusters het beste behoudt. Hierdoor ontstaan relatief compacte, intern consistente clusters.

[14] Zie Ritschard et al. (2023) voor een overzicht van de strategieën voor multidomein-sequentie-analyse en voor een formele uitwerking van de cost additive trick, inclusief de aannames en beperkingen ervan.

[15] Ward (1963); Murtagh & Legendre (2014).

Figuur 2: Gestandaardiseerde scores (z-scores) voor maten voor clusterkwaliteit (*average silhouette width*, *de Calinski-Harabasz-index*, *Hubert's C* en *point-biserial correlation*)

Er is geen vooraf vaststaand 'juist' aantal clusters en ook geen gouden standaard voor het beoordelen van clusterkwaliteit.[16] Elke maat legt de nadruk op een ander aspect van clusterkwaliteit. Daarom is een combinatie van vier maten gebruikt om het aantal clusters te bepalen: de *average silhouette width*, de *point-biserial correlation*, de *Calinski-Harabasz-index* en *Hubert's C*.[17] Op grond van deze maten zijn een oplossing met vier clusters en een oplossing met zes clusters ongeveer even goed (zie figuur 2). We kiezen voor zes clusters, omdat die indeling inhoudelijk informatiever is: zij maakt onderscheiden zichtbaar die in de vierclusteroplossing zouden zijn weggevallen.[18] Vervolgens is partitioning around medoids uitgevoerd om de interne homogeniteit van de clusters verder te vergroten. Daarbij worden

[16] Aisenbrey & Fasang (2010); Studer (2013).

[17] De average silhouette width kwantificeert hoe goed sequenties binnen het toegewezen cluster passen in vergelijking met de andere clusters en benadrukt daarmee vooral de cohesie binnen clusters versus de scheiding tussen clusters. De point-biserial correlation meet het vermogen van de clusterindeling om de oorspronkelijke verschilmatrix te reproduceren. De Calinski-Harabasz-index vergelijkt de spreiding tussen de clusters met de spreiding binnen de clusters. Hubert's C vergelijkt de verkregen indeling met de 'optimale' indeling die met dit aantal clusters en deze verschilmatrix had kunnen worden verkregen. Zie ook Studer (2013).

[18] De clusters worden in het volgende hoofdstuk inhoudelijk besproken. Cluster D zou zijn verdwenen, en cluster C zou deels zijn samengevoegd met cluster F en deels met cluster B, waardoor die clusters ook minder onderscheidend zouden zijn.

de sequenties gegroepeerd rond de medoïde van elk cluster: de sequentie die het meest representatief is voor de sequenties in dat cluster, oftewel de meest typische loopbaan.[19]

De zes clusters zijn gelabeld op basis van het patroon dat het meest kenmerkend is voor de loopbanen die erin vallen. Zo'n label past niet precies op elke individuele loopbaan binnen een cluster – daarvoor is de verscheidenheid in individuele sequenties te groot. Elk cluster kent interne variatie: statushouders met een afwijkend of complexer traject kunnen toch tot een cluster behoren, zolang hun algehele verloop overeenkomt met het centrale patroon in dat cluster. In het volgende hoofdstuk worden de zes clusters beschreven en visueel weergegeven.

[19] Studer (2013).

Resultaten

Carrièrepaden van statushouders

Uit de sequentie-analyse volgen zes clusters van 'typerende' paden van arbeidsmarktintegratie voor de ruim 44 duizend asielmigranten die tussen 2014 en 2016 in een gemeente geplaatst zijn over de eerste acht jaar dat zij zelfstandig in Nederland verblijven. Deze clusters verschillen niet alleen van elkaar op de drie hoofddimensies (werk, onderwijs en uitkering). De clusters verschillen in de timing van de transities en het type werk te zien. Verschillen in het type uitkering of het type onderwijs spelen een kleinere rol in de clusterindeling. In Tabel 3 zijn de zes clusters en hun kenmerken te vinden. Tabel 4 beschrijft de clusters in kwantitatieve zin. In Figuur 3 t/m Figuur 8 worden de carrièrepaden visueel weergegeven. In de tabellen zijn de 'werkclusters', waarin overwegend wordt gewerkt, uitgelicht. We bespreken eerst de clusters inhoudelijk. Verderop in dit hoofdstuk gaan we dieper in op de verdeling over de clusters en de samenhang tussen kenmerken en de kans om een bepaald pad te volgen.

Tabel 3: Overzicht en korte beschrijving clusters

Cluster	(%)	Werk	Onderwijs	Uitkering	Kenmerkend
A: Langdurige uitkering (ref.)	**39,9 %**	± 20% na acht jaar, vooral flex Gemiddeld 3 kwartalen	Nauwelijks	Meer dan 75% gedurende gehele periode	Grootste groep qua omvang 56% nooit werk of onderwijs
B: Snel aan het werk; flex naar vast	**17,5 %**	Meer dan 90% vanaf vier jaar 60% eindigt met vast werk	Veelal kort Piek: twee tot vijf jaar na plaatsing	Kort: gemiddeld twee jaar, na drie jaar < 25%	Duur tot werk gem. twee jaar Vast werk volgt snel daarna
C: Langzaam naar flexwerk	**15,2 %**	Meer dan 70% vanaf zes jaar 20% eindigt met vast werk	Veelal kort vanaf vier jaar ca. 15%	Langer: gemiddeld vijf jaar	Duur tot werk gem. ±3,5 jaar Overgang naar vast blijft uit
D: Snel aan het werk; ondernemen	**7,2 %**	Meer dan 80% vanaf vier jaar Meer dan 85% ondernemer vanaf zes jaar	Veelal kort Piek: twee tot vier jaar na plaatsing	Kort: gemiddeld 2,5 jaar, na vier jaar < 25%	Duur tot werk gem. twee jaar Via flex naar ondernemerschap
E: Opleiding + (flex)werk	**7,5 %**	Meer dan 65% vanaf vier jaar 80% aan einde volgperiode	Iedereen; gemiddeld 6,5 jaar	Nauwelijks	Vooral onderwijs Duur tot werk gem. twee jaar – veelal flexwerk
F: Weinig werk, geen eigen inkomen	**12,7 %**	Weinig, groeiend richting 30% aan einde volgperiode	±25% na 4 jr.; relatief veel hbo/wo	Gemiddeld drie jaar, geconcentreerd aan begin	Minst vaak werk (gem. 5 kwartalen) Veel zonder (eigen) inkomen (40% einde volgperiode)
Totaal	**100 %**				

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

Het merendeel van de statushouders volgt een carrièrepad waarin uitkeringsafhankelijkheid de boventoon voert of werk pas laat en in flexibele vorm tot stand komt. De grootste groep (40%) valt in cluster A: langdurige uitkering. Meer dan de helft van de statushouders in dit cluster werkt nooit en volgt nooit onderwijs. Cluster F (12,5%) 'Weinig werk, geen eigen inkomen' is het minst actief: over de gehele periode hebben deze statushouders weinig werk. Aan het einde van de volgperiode heeft 40% geen eigen inkomen uit werk, uitkering of volgt onderwijs. Cluster C (15%) 'Langzaam naar flexwerk' komt uiteindelijk wel aan het werk – gemiddeld voor het eerst na 3,5 jaar. Vanaf vier jaar na plaatsing heeft meer dan 70% werk, maar de overgang naar vast werk blijft veelal uit.

Daartegenover staan drie kleinere, succesvollere carrièrepaden. Cluster B (17,5%) 'Snel aan het werk; flex naar vast' vindt binnen gemiddeld twee jaar werk en stroomt snel van flexibel naar vast werk. De uitkeringsduur in dit cluster is relatief kort – gemiddeld twee jaar. Cluster D (7%) 'Snel aan het werk; ondernemen (via flexwerk)' volgt eenzelfde snelle route, maar mondt uit in ondernemerschap: meer dan 85% is vanaf zes jaar na plaatsing ondernemer. Cluster E (7,5%) 'Opleiding; gecombineerd met (flex)werk', ten slotte, kenmerkt zich door een langdurig onderwijspad van gemiddeld 6,5 jaar met nauwelijks uitkering, gevolgd door (overwegend flexibel) werk voor 80% aan het einde van de volgperiode.

Tabel 4: Kenmerken (gemiddeld) van de zes clusters

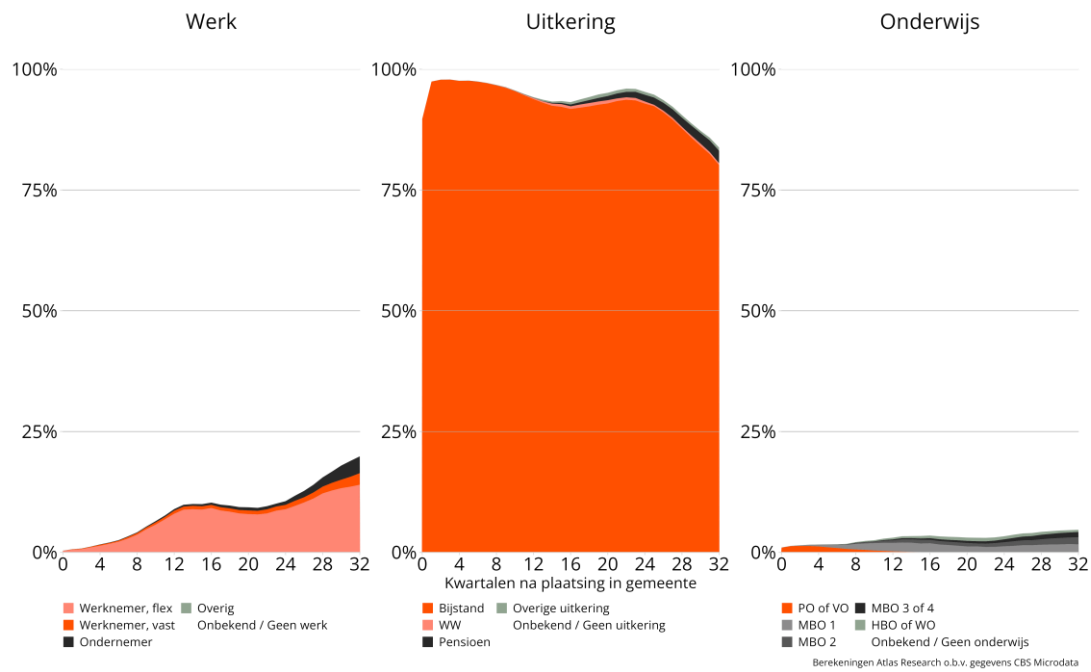
	Statushouders		**Duur (na plaatsing)**		**Aantal kwartalen (totaal)**				
Cluster	Aantal	(%)	Bijstand[20]	Tot werk[21]	Werk	Bijstand	Onderwijs	Geen inkomen	**Nooit** Werk of onderwijs
A: Langdurige uitkering	17.707	39,9 %	26 (7 jr)	17 (4 jr)	3 (< 1 jr)	31 (8 jr)	1 (<1 jr)	1 (<1 jr)	56,2 %
B: Snel aan het werk; flex naar vast	7.777	17,5 %	9 (2 jr)	9 (2 jr)	22 (6 jr)	10 (3 jr)	5 (1 jr)	1 (<1 jr)	0,0 %
C: Langzaam naar flexwerk	6.742	15,2 %	17 (4 jr)	14 (4 jr)	15 (4 jr)	19 (5 jr)	4 (1 jr)	1 (<1 jr)	0,0 %
D: Snel aan het werk; ondernemen	3.209	7,2 %	11 (3 jr)	9 (2 jr)	22 (6 jr)	12 (3 jr)	3 (< 1 jr)	1 (<1 jr)	0,0 %
E: Opleiding + (flex)werk	3.312	7,5 %	1 (<1 jr)	8 (2 jr)	19 (5 jr)	2 (<1 jr)	26 (7 jr)	1 (<1 jr)	0,0 %
F: Weinig werk; geen eigen inkomen	5.627	12,7 %	10 (3 jr)	16 (4 jr)	5 (1 jr)	13 (3 jr)	6 (2 jr)	9 (2 jr)	30,0 %
Totaal	**44.374**	**100 %**	**17 (4 jr)**	**13 (3 jr)**	**11 (3 jr)**	**20 (5 jr)**	**5 (1 jr)**	**2 (< 1 jr)**	**26,2 %**

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

[20] Duur van de eerste periode na plaatsing dat persoon bijstand ontvangt in kwartalen

[21] Duur van de periode na plaatsing voordat persoon voor het eerst werk heeft in kwartalen

Figuur 3: Ontwikkeling van verdeling over statussen – cluster A: Langdurige uitkering

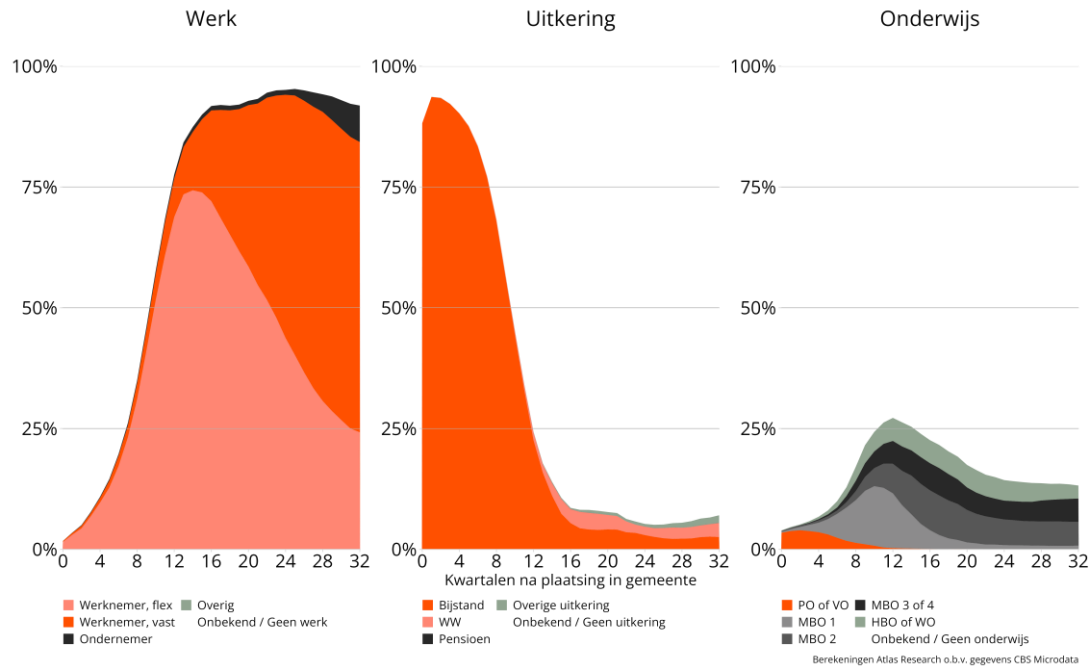
Het cluster **'A: Langdurige uitkering'** vormt de grootste groep – bijna 40% van de populatie. Gemiddeld ontvangt meer dan 75% van de mensen in dit cluster over de hele volgperiode een uitkering. Mensen in deze groep volgen nauwelijks onderwijs en het aandeel dat werk heeft loopt over de volgperiode van acht jaar slechts licht op tot minder dan 20% aan het einde van de volgperiode. Het grootste deel van deze 20% doet flexwerk. Meer dan de helft (56%) van deze groep heeft over de gehele volgperiode geen werk gehad of onderwijs gevolgd. Het aandeel waarvoor dit geldt neemt toe naarmate de aankomstleeftijd stijgt (zie Tabel B2.3 in Bijlage 2 voor een uitsplitsing van Tabel 4 naar aankomstleeftijd).

Wie in dit cluster ooit werkt, doet dat slechts voor korte tijd: over de hele volgperiode gaat het om gemiddeld drie kwartalen – de kortste werkduur van alle clusters. Circa drie tot vier jaar na plaatsing is er een korte piek in het aandeel dat werkt te zien, die samenvalt met een dal in het aandeel dat een bijstandsuitkering heeft. Daarna neemt het aandeel met werk (uitkering) tijdelijk af (toe). Mogelijk hangt deze piek samen met het afronden van de inburgering.[22]

[22] Onder de destijds geldende Wet inburgering 2013 had een statushouder standaard drie jaar de tijd om het inburgeringsexamen te behalen.

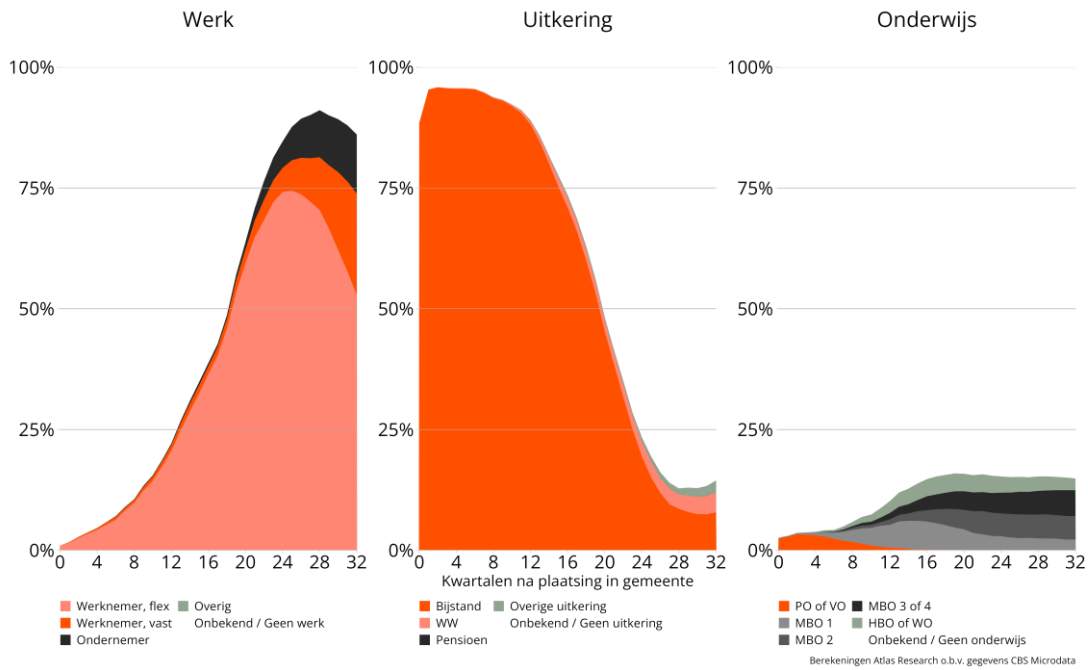
Vanwege het grote aandeel van de statushouders dat dit carrièrepad volgt zal dit cluster worden gebruikt als referentiecluster bij de regressieanalyses. Daarnaast vergemakkelijkt de eenduidige samenstelling van het cluster de interpretatie van de resultaten. Door met deze groep te vergelijken wordt direct zichtbaar welke factoren samenhangen met een van de andere, succesvollere arbeidsmarktpaden (clusters B, D en E).

Figuur 4: Ontwikkeling van verdeling over statussen – cluster B: Snel aan het werk; flex naar vast

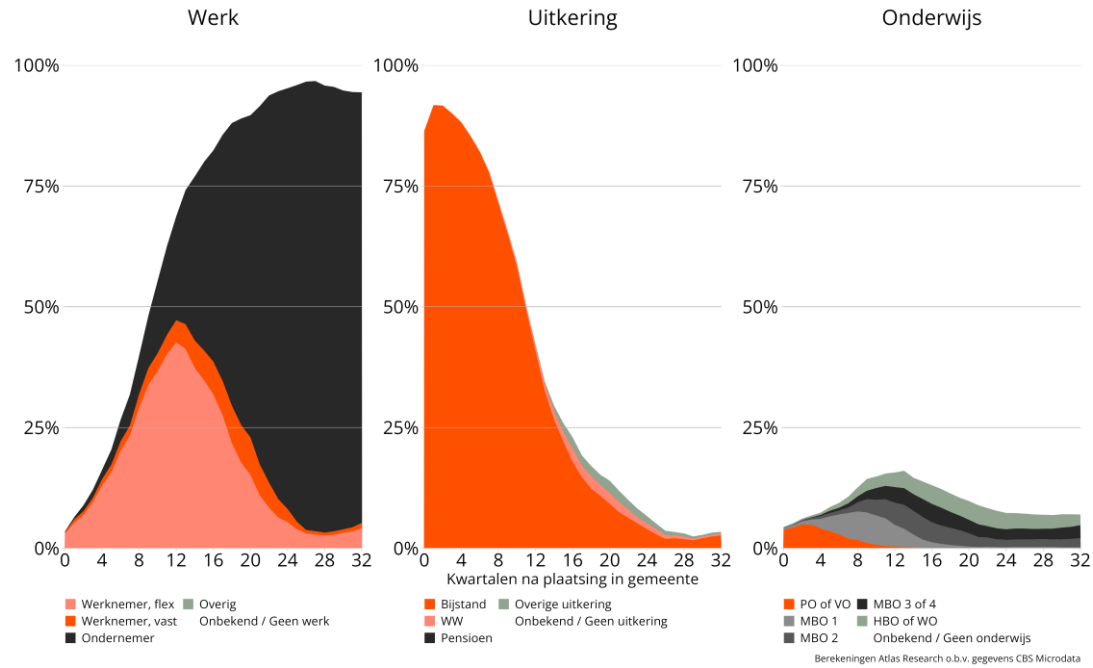
Na 'Langdurige uitkering' horen de meeste statushouders tot cluster **'B: Snel aan het werk; flex naar vast'**, namelijk 17,5% van de totale onderzoekspopulatie. Gemiddeld hebben mensen in deze groep na circa twee jaar voor het eerst werk en na vier jaar is meer dan 90% van de statushouders in dit cluster aan het werk. Vanaf dat moment neemt ook het aandeel met vast werk sterk toe – naar 50% na zes jaar en 60% na acht jaar. Alle personen uit cluster B hebben tijdens de eerste acht jaar voor een periode werk gehad, gemiddeld 5,5 jaar in totaal. De aanvankelijke uitkeringsduur blijft in dit cluster beperkt tot gemiddeld twee jaar: al na drie jaar ontvangt minder dan een kwart van deze groep nog een uitkering. Daarnaast heeft bijna de helft van deze groep ooit onderwijs gevolgd. Als er onderwijs werd gevolgd was dat gemiddeld voor bijna drie jaar.

Figuur 5: Ontwikkeling van verdeling over statussen – cluster C: Langzaam naar flexwerk

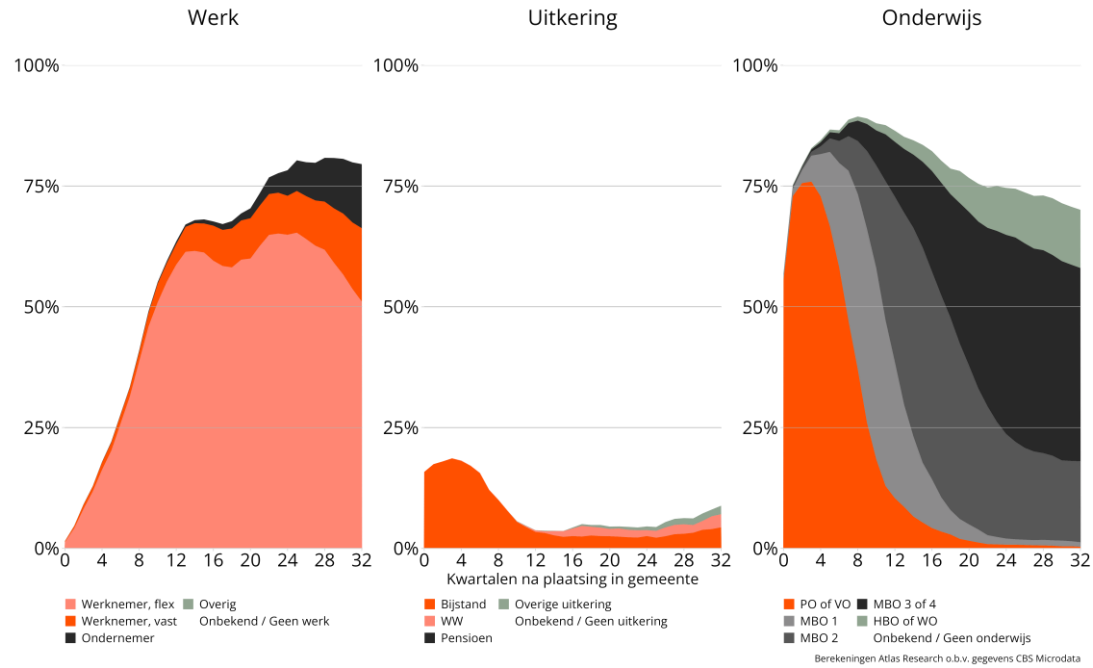
Iets meer dan 15% van de statushouders valt in het cluster **'C: Langzaam naar flexwerk'**. Ook in deze groep heeft iedereen ergens tijdens de volgperiode werk gehad en na acht jaar is meer dan 85% aan het werk. Er zijn echter duidelijke verschillen in de snelheid waarmee mensen uit dit cluster werk vinden en het type werk dat zij doen ten opzichte van cluster B. Gemiddeld gaan mensen uit cluster C pas na 3,5 jaar voor het eerst aan het werk. En waar in cluster B meer dan de helft (via flexwerk) naar een vast contract gaat, blijft dat aandeel in deze groep steken op 20%. Daarnaast ontvangen statushouders in deze groep langer bijstand (gemiddeld vijf jaar lang) dan mensen uit cluster B. Slechts een derde van de mensen in dit cluster volgt ooit onderwijs, en die deelname is doorgaans kort: vanaf vier jaar na plaatsing volgt nog ongeveer 15% onderwijs.

Figuur 6: Ontwikkeling van verdeling over statussen – cluster D: Snel aan het werk; ondernemen (via flexwerk)

Het vierde cluster **'D: Snel aan het werk; ondernemen (via flexwerk)'** is het kleinste cluster en lijkt in veel opzichten op cluster B. Ook in dit cluster gaan mensen gemiddeld al na twee jaar voor het eerst aan het werk, heeft iedere persoon ooit werk gehad en werkt men gemiddeld voor iets langer dan 5,5 jaar over de hele periode. Dit cluster onderscheidt zich duidelijk van de andere clusters met het type werk dat mensen in deze groep aan het eind van de volgperiode doen. Hoewel net als in cluster B en C tijdens de eerste twee jaar vooral flexwerk wordt gedaan, wordt na drie jaar een steeds groter deel van deze groep ondernemer. Na acht jaar heeft bijna 95% van de mensen in deze groep werk; het overgrote deel van hen (ruim 85% van het cluster) is dan ondernemer. Minder dan 30% van deze groep volgde ooit onderwijs, na cluster A het laagste aandeel. Net als in cluster B is de uitkeringsduur kort – gemiddeld 2,5 jaar – en ontvangt na vier jaar minder dan een kwart nog een uitkering.

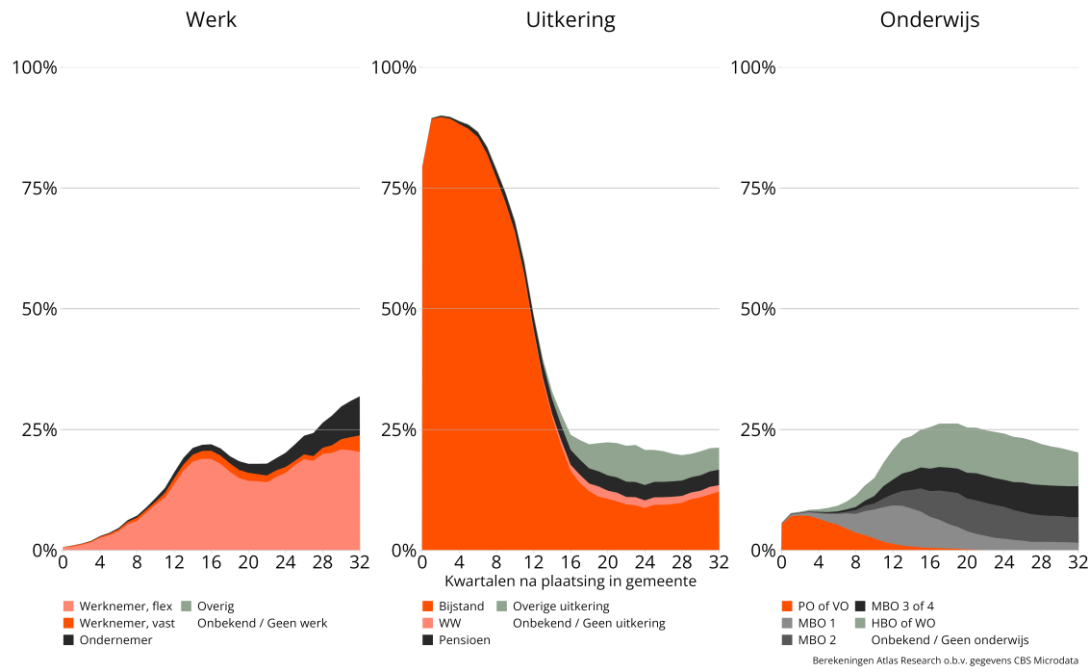
Figuur 7: Ontwikkeling van verdeling over statussen – cluster E: opleiding; gecombineerd met (flex)werk

Cluster **'E: opleiding; gecombineerd met (flex)werk'** onderscheidt zich logischerwijs van de andere clusters door de hoeveelheid onderwijs die is gevolgd. Iedere persoon in dit cluster heeft een periode onderwijs gevolgd; gemiddeld voor 6,5 jaar. Na twee jaar volgt bijna 90% van de groep onderwijs (voornamelijk VO) en na acht jaar is dat nog steeds 70% van de groep. Na de eerste twee jaar, neemt het aandeel dat VO volgt af en stroomt men door naar een vervolgopleiding. De grootste groep doet die vervolgopleiding op mbo3- of mbo4-niveau. Naast het volgen van onderwijs werken vrijwel alle personen in deze groep gedurende de volgperiode, voornamelijk als flexwerker. Gemiddeld hebben zij na twee jaar voor het eerst werk – even snel als de statushouders in clusters B en D – voor veel status-houders in dit cluster gaat onderwijs dus gepaard met (flexibel) werk. Het aandeel personen met werk loopt over de gehele periode op, van ruim 40% na twee jaar tot 80% na acht jaar. Na drie jaar is er een tijdelijke piek in het aandeel dat werkt te zien, gevolgd door een tijdelijke daling. Mogelijk hangt deze piek samen met het aflopen van de eerste, door-gaans tijdelijke, arbeidscontracten: na circa twee jaar piekt de onderwijsdeelname, en zullen de eerste statushouders de arbeidsmarkt betreden na afronden van een opleiding. De eerste jaren op de arbeidsmarkt zijn vaak instabiel en kennen geregeld terugvallen die samen lijken te hangen met het aflopen van tijdelijke contracten (Middeldorp et al., 2019). Gemiddeld werken mensen in deze groep 4,5 jaar, na clusters B en D is dat de langste

gemiddelde werkduur. Daarnaast valt op dat er nauwelijks uitkeringen worden ontvangen door deze groep.

Figuur 8: Ontwikkeling van verdeling over statussen – cluster F: weinig werk, geen eigen inkomen

Cluster **'F: Weinig werk, geen eigen inkomen'** kent geen eenduidig patroon op het gebied van arbeidsmarkt-, onderwijs- of uitkeringstatussen. Van de 12,5% van de onderzoekspopulatie die in dit cluster valt ontvangt het grootste gedeelte in het begin van de periode een uitkering. Dit neemt echter snel af en na vier jaar ontvangt minder dan een kwart nog een uitkering. Na vier jaar ligt ook de piek in het volgen van onderwijs. Op dat moment volgt een kwart van deze groep onderwijs, waarbij opvalt dat, ten opzichte van de onderwijsvolgenden in andere groepen, een relatief groot deel van dit kwart hbo of wo doet. Er wordt maar weinig gewerkt: na vier jaar werkt minder dan een kwart en na acht jaar net iets meer. Drie tot vier jaar na plaatsing is er, net als in Cluster A, een kortstondige piek in het aandeel dat werkt. Er wordt voornamelijk als flexwerker gewerkt. Gemiddeld duurt het ongeveer net zo lang tot mensen in deze groep werk hebben als in cluster C, maar werkt men vervolgens minder lang – net iets meer dan een jaar. Deze groep onderscheidt zich daarmee vooral doordat er veel momenten zijn waarop de statushouders in dit cluster geen eigen inkomen uit werk of uitkering hebben en ook geen onderwijs volgen. Na vier jaar gaat het om ongeveer 35% van de statushouders in dit cluster, na acht jaar is dat ruim 40%.

Binnen dit cluster hangt het loopbaanpatroon sterker samen met de leeftijd bij aankomst dan in de vijf andere clusters (zie Tabel 5, en Tabel B2.3 in Bijlage 2 voor de volledige tabel). Wie als minderjarige aankwam (12% van het cluster) ontvangt aan het begin van de periode nauwelijks een uitkering, gemiddeld een half jaar, en volgt gemiddeld vier jaar onderwijs – beduidend korter dan het gemiddelde in Cluster E. Ook de 18-tot-21-jarigen volgen relatief vaak nog onderwijs (gemiddeld drie jaar), maar mondt dat relatief vaak niet uit in werk: gemiddeld werken deze statushouders twee van de acht jaar en aan het eind van de volgperiode werkt 41% (doorgaans in een flexibele baan), terwijl 28% op dat moment geen eigen inkomen heeft. Het beeld van het cluster wordt vooral bepaald door de 25-tot-45-jarigen (samen bijna de helft van het cluster). Zij volgen nauwelijks onderwijs (minder dan een jaar) en brengen gemiddeld drie jaar door zonder werk, uitkering of opleiding; na vier jaar heeft ruim de helft van hen geen eigen inkomen en acht jaar na aankomst is dat nog steeds zo.

Tabel 5: Kenmerken (gemiddeld) van cluster F naar aankomstleeftijd

	Statushouders		**Duur (na plaatsing)**		**Aantal kwartalen (totaal)**				
Aankomstleeftijd	Aantal	(%)	Bijstand[23]	Tot werk[24]	Werk	Bijstand	Onderwijs	Geen inkomen	**Nooit** Werk of onderwijs
15 tot 18 jaar	675	12,0 %	2 (< 1 jr)	13 (3 jr)	6 (2 jr)	8 (2 jr)	16 (4 jr)	6 (1 jr)	3,0 %
18 tot 21 jaar	935	16,6 %	10 (3 jr)	15 (4 jr)	7 (2 jr)	13 (3 jr)	12 (3 jr)	5 (1 jr)	12,8 %
21 tot 25 jaar	1.230	21,9 %	11 (3 jr)	16 (4 jr)	6 (1 jr)	14 (3 jr)	8 (2 jr)	8 (2 jr)	24,0 %
25 tot 35 jaar	1.870	33,2 %	12 (3 jr)	17 (4 jr)	5 (1 jr)	14 (3 jr)	2 (< 1 jr)	12 (3 jr)	40,4 %
35 tot 45 jaar	635	11,3 %	12 (3 jr)	16 (4 jr)	4 (1 jr)	14 (3 jr)	1 (< 1 jr)	12 (3 jr)	46,5 %
45 tot 75 jaar	275	4,9 %	10 (2 jr)	14 (4 jr)	2 (< 1 jr)	11 (3 jr)	0 (< 1 jr)	5 (1 jr)	76,4 %
Totaal cluster F	**5.627**	**100 %**	**10 (3 jr)**	**16 (4 jr)**	**5 (1 jr)**	**13 (3 jr)**	**6 (2 jr)**	**9 (2 jr)**	**30,0 %**

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

Populatiekenmerken per cluster

De beschrijvende statistieken per cluster geven een eerste beeld van de factoren die meespelen in het carrièrepad dat een statushouder volgt. Deze beschrijvende statistieken zijn te zien in Tabel 6. In de tekst introduceren we ieder cluster één keer met letter en beschrijving. Daarna zullen we aan het cluster refereren met de bijbehorende letter. Meer beschrijvende

[23] Duur van de eerste periode na plaatsing dat persoon bijstand ontvangt in kwartalen

[24] Duur van de periode na plaatsing voordat persoon voor het eerst werk heeft in kwartalen

statistieken zijn te vinden in de uitgebreide Tabel B2.2 in bijlage 2. Het gaat in deze paragraaf om een beschrijving; duiding van de rol van aankomstleeftijd en andere kenmerken op de kans op een bepaald pad middels een regressiemodel volgt in de volgende paragraaf.

Tabel 6: Populatiekenmerken per cluster

Kenmerk	Categorie	A: Langdurige uitkering	B: Snel aan het werk; flex naar vast	C: Langzaam naar flexwerk	D: Snel aan het werk; ondernemen	E: Opleiding + (flex)werk	F: Weinig werk, geen eigen inkomen	Totaal
Omvang	Aantal statushouders (n)	17.707	7.777	6.742	3.209	3.312	5.627	44.374
	Aandeel van de populatie (%)	39,9	17,5	15,2	7,2	7,5	12,7	100,0
Aankomst-leeftijd	15 tot 18 jaar	2,5	9,3	6,3	8,3	87,0	12,0	12,2
	18 tot 21 jaar	4,6	13,2	9,1	11,2	6,8	16,6	8,9
	21 tot 25 jaar	11,6	23,3	19,7	19,5	4,8	21,8	16,3
	25 tot 35 jaar	34,0	38,6	41,9	42,9	1,4	33,3	34,1
	35 tot 45 jaar	25,2	12,7	18,4	15,3	–	11,4	17,6
	45 tot 75 jaar	22,2	3,0	4,5	2,8	–	4,9	10,9
Geslacht	Man	48,8	87,9	80,1	90,3	68,9	32,0	62,8
	Vrouw	51,2	12,1	19,9	9,7	31,1	68,0	37,2
Herkomstland	Syrië	67,0	55,8	54,3	78,7	53,7	70,8	63,4
	Eritrea	17,4	29,2	32,5	6,5	28,5	15,7	21,6
	Overig	15,6	15,0	13,2	14,8	17,8	13,5	15,0
Huishoudtype	Eenpersoonshuishouden	39,4	64,3	61,1	54,4	34,9	26,0	46,1
	Paar, zonder kinderen	9,4	10,0	9,1	10,3	4,8	15,0	9,9
	Paar, jongste kind 0-12	33,2	16,6	21,1	26,2	25,0	42,5	28,5
	Paar, jongste kind 12-18	5,2	2,7	1,9	2,5	10,2	5,0	4,4
	Paar, jongste kind 18+	1,9	0,8	0,6	1,1	0,8	2,0	1,4
	Alleenst. ouder, jongste 0-12	5,7	1,2	2,3	1,2	4,5	3,6	3,7
	Alleenst. ouder, jongste 12-18	1,6	0,8	0,7	0,8	6,0	1,4	1,6
	Alleenst. ouder, jongste 18+	2,1	1,6	1,0	1,2	0,9	2,1	1,7
	Institutioneel huishouden	1,1	1,2	1,5	1,4	9,8	1,6	1,9
	Overig huishouden	0,4	0,8	0,8	0,8	3,0	0,8	0,8

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

Tabel 6 toont de eerste verschillen in de samenstelling van de clusters. De tabel toont kolompercentages: over- of ondervertegenwoordiging blijkt uit de vergelijking van een cluster met de kolom Totaal. Van Cluster A ('Langdurige uitkering') was 22% bij aankomst 45 jaar of ouder, tegen 11% van de hele onderzoekspopulatie – een oververtegenwoordiging van twee keer (22,2 / 10,9 ≈ 2,0). Oudere statushouders volgen dus veel vaker het pad van langdurige uitkering, terwijl 15- tot 18-jarigen in dit cluster met 2,5% vijf keer zo weinig voorkomen als in de populatie (2,5 / 12,2 ≈ 0,2). Cluster E (Opleiding + (flex)werk) bestaat logischerwijs vrijwel

volledig uit jongeren: 87% van dit cluster kwam op 15- tot 18-jarige leeftijd aan – ruim zeven keer het populatieaandeel van 12% – en 35-plussers ontbreken er volledig. Ook jongvolwassenen van 18 tot 25 jaar volgen relatief vaak de route van Cluster F (Weinig werk, geen eigen inkomen): ruim 16% van dit cluster kwam aan op 18- tot 21-jarige leeftijd, bijna twee keer het populatieaandeel van bijna 9%. Statushouders die op hun 35e of later aankwamen, volgen deze route juist zelden (11% en 5%, tegen ruim 17% en bijna 11% in de populatie).

In Cluster B ('Snel aan het werk; flex naar vast'), Cluster C ('Langzaam naar flexwerk') en Cluster D ('Snel aan het werk; ondernemen') – hierna: de werkclusters – domineren de leeftijdsgroepen 21 tot 25 jaar en 25 tot 35 jaar. Twintigers tot 25 jaar komen daarbij het vaakst in Cluster B terecht (ruim 23% tegen ruim 16% in de populatie), terwijl 25- tot 35-jarigen juist vaker in C of D belanden (bijna 42% en bijna 43% tegen ruim 34%). In de clusters A en F is die laatste groep naar rato vertegenwoordigd. Het kleine deel van de oudere statushouders dat niet in Cluster A terechtkomt, volgt vooral het pad van Cluster C: ruim 18% van dat cluster kwam aan tussen 35 en 45 jaar en ruim 4% op 45-jarige leeftijd of ouder – de hoogste aandelen buiten Cluster A. In Cluster D zijn 35-plussers juist het schaarst (ruim 15% en bijna 3%).

Geslacht onderscheidt de clusters bijna even scherp. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd in Cluster A (ruim 51% tegen ruim 37% in de populatie) en vooral in Cluster F (68%, bijna twee keer het populatieaandeel). Cluster F is daarmee het enige cluster met een vrouwenmeerderheid, terwijl de onderzoekspopulatie als geheel voor bijna twee derde uit mannen bestaat. In Cluster E zijn vrouwen licht ondervertegenwoordigd (31% tegen 37%). Binnen de werkclusters belanden zij relatief het vaakst in Cluster C (bijna 20%, tegen ruim 12% in B en bijna 10% in D). Mannen komen binnen de werkclusters juist vaker in B en D terecht. Cluster D is met ruim 90% mannen het meest eenzijdig samengestelde cluster, op de voet gevolgd door Cluster B (bijna 88%); in de populatie als geheel is bijna 63% man.

Het herkomstland hangt eveneens samen met het gevolgde pad. Syriërs zijn licht oververtegenwoordigd in Cluster A en Cluster F, en sterk oververtegenwoordigd in Cluster D. In de andere drie clusters zijn Syriërs ondervertegenwoordigd. Voor Eritreeërs geldt het omgekeerde. Zij zijn oververtegenwoordigd in de clusters B, C en E (29%, 33% en 29% tegen 22% in de populatie) en juist sterk ondervertegenwoordigd in het ondernemerscluster D: daar is ruim 6% Eritreeër, minder dan een derde van het aandeel in de populatie. Vooral Syriërs bewandelen het ondernemerspad (bijna 79% van Cluster D). De overige herkomstlanden laten geen sterke patronen zien. Hoogstens gaat het om een lichte oververtegenwoordiging in

Cluster E (18% tegen 15% in de populatie) en een lichte ondervertegenwoordiging in de clusters C en F (ruim 13%).

Ten slotte verschillen de clusters in huishoudenssamenstelling. Eenpersoonshuishoudens, de grootste groep, zijn oververtegenwoordigd in de drie werkclusters (in het bijzonder in cluster B en C). Paren met jonge kinderen zijn oververtegenwoordigd in Cluster A (33% tegen 29% in de populatie) en vooral in Cluster F (43%, ruim anderhalf keer zoveel). Paren zonder kinderen zijn alléén in Cluster F oververtegenwoordigd (15% tegen 10%). Huishoudenstypen met kinderen tussen de 12 en 18 zijn oververtegenwoordigd in Cluster E – het gaat hier om de kinderen in die huishoudens. Statushouders in een institutioneel huishouden zijn eveneens sterk oververtegenwoordigd in Cluster E: 10% tegen 2% in de populatie, ruim vijf keer zoveel. Alleenstaande ouders met jonge kinderen komen daarentegen vooral in Cluster A terecht (6% tegen 4%) en nauwelijks in de clusters B en D (beide ruim 1%).

Deze beschrijvende statistieken laten zien dat het carrièrepad van statushouders samenhangt met een aantal (persoons)kenmerken, wanneer we elk kenmerk afzonderlijk tegen de clusterindeling afzetten. Hierna diepen we deze samenhangen verder uit.

Kenmerken van statushouders en arbeidsmarktintegratie

In de vorige paragrafen beschreven we *welke* typerende carrièrepaden we onderscheiden en hoe de statushouders die elk pad volgen globaal van elkaar verschillen. Zulke beschrijvende vergelijkingen zijn informatief, maar kennen een belangrijke beperking als we de rol van de aankomstleeftijd willen duiden. Kenmerken van statushouders hangen onderling immers samen.[25] Een tabel die per cluster laat zien hoe aankomstleeftijd (of een ander kenmerk) is verdeeld geeft geen inzicht in het geïsoleerde effect.

Om het onderscheid tussen het effect van verschillende kenmerken te kunnen maken schatten we een multinomiale logistische regressie[26], met het clusterlidmaatschap als afhankelijke variabele. Dit model brengt de samenhang tussen verschillende achtergrondkenmerken en de kans op het volgen van een bepaalde loopbaan in beeld als de overige kenmerken constant worden gehouden. Zo kunnen we de samenhang van de aankomstleeftijd met het gevolgde pad onderscheiden van de invloed van geslacht, nationaliteit, huishoudenstype, asielcohort, de duur van de asielprocedure en van de plaatsing,

[25] Zo zal iemand die tussen de 25 en 35 jaar is bij aankomst vaker een gezin meebrengen dan iemand met een aankomstleeftijd tussen 18 en 21 jaar. Daarnaast verschilt de leeftijdsopbouw bijvoorbeeld tussen mannen en vrouwen.

[26] De multinomiale regressie is geschat in R, met behulp van het pakket *nnet*

en de regionaal-economische omstandigheden in de gemeente van plaatsing, in plaats van dat deze verbanden samenvallen in één beschrijvend beeld. Daarmee beantwoorden we de kernvraag van het onderzoek zo nauwkeurig mogelijk.

Een regressie maakt het bovendien mogelijk te toetsen of de verschillen tussen groepen groot genoeg zijn om ze van toeval te onderscheiden. Als laatste laat het regressiemodel zich vertalen naar voorspelde kansen. In plaats van de resultaten te rapporteren als coëfficiënt kunnen we uitdrukken hoe groot de kans op een bepaalde loopbaan is voor een statushouder met specifieke kenmerken, en hoe die kans verschuift naarmate de aankomstleeftijd toeneemt. Deze voorspelde kansen vormen de meest toegankelijke ingang om de resultaten beleidsmatig te duiden, en we presenteren de belangrijkste uitkomsten dan ook in die vorm.

Multinomiale logistische regressie is een statistische methode om de samenhang te modelleren tussen een of meer verklarende variabelen en een uitkomst die uit meer dan twee ongeordende categorieën bestaat. De methode is een generalisatie van de gewone logistische regressie, die tot twee uitkomstcategorieën is beperkt. Voor het model wordt één uitkomstcategorie als referentie gekozen. Voor elke overige categorie wordt geschat hoe de verklarende variabelen samenhangen met de kans op die categorie ten opzichte van de referentie. Dit wordt uitgedrukt in de logaritme van de kansenverhouding (*log-odds*). Wordt die *log-odds* geëxponentieerd, dan ontstaat de *relative risk ratio*: een waarde boven 1 betekent een grotere kans op die uitkomstcategorie dan op de referentiecategorie, een waarde onder 1 een kleinere kans. Beide maten laten zich lastig intuïtief lezen. Daarom vertalen we ze verderop naar voorspelde kansen op elke uitkomstcategorie, die wél direct interpreteerbaar zijn (Agresti, 2013).

Regressiemodel

De afhankelijke variabele in het model is het cluster waartoe een statushouder behoort. Cluster A ('Langdurige uitkering') is het referentiecluster. De verdere specificatie van het regressiemodel is in eerste instantie inhoudelijk gemotiveerd. Variabelen zijn opgenomen als voorspeller als op basis van de theorie en de bivariate relatie een verband met het carrièrepad mag worden verwacht. In mindere mate is de modelspecificatie statistisch ingegeven. Zo hingen enkele potentiële voorspellers onderling te sterk samen. Om multicollineariteit te voorkomen lieten we daarom de vacaturebereikbaarheid buiten het model; de baanbereikbaarheid en het regionale werkloosheidspercentage dekken de regionale

arbeidsmarkt al af. Verder is van alle onafhankelijke variabelen een categorische variant opgenomen, omdat het verband tussen de voorspellende variabelen en de uitkomst in de meeste gevallen niet lineair is – in elk geval niet voor elk van de zes clusters. Daarnaast maakt de keuze voor categorische variabelen interpretatie van de uitkomsten eenvoudiger en is dit een manier om een te grote invloed van uitbijters tegen te gaan. Een laatste keuze is om ook de interactietermen[27] van aankomstleeftijd met geslacht en huishoudenstype op te nemen. Met deze keuze kunnen de voorspelde kansen op elk cluster voor iedere aankomstleeftijd nauwkeuriger worden uitgesplitst naar geslacht en huishoudenstype. Alle onafhankelijke variabelen zijn uiterlijk op het moment van plaatsing in de gemeente bepaald om de mogelijkheid op omgekeerde causaliteit uit te sluiten. Tabel B3.1 in Bijlage 3 geeft de volledige modelspecificatie, inclusief de referentiecategorie per variabele.

De volledige uitkomsten van het model zijn te vinden in tabel B3.2 in bijlage 3. Die tabel rapporteert relative risk ratios: de geëxponentieerde log-odds. Onder de tabel staan enkele maten voor de *goodness-of-fit* van het model. De belangrijkste maat daarvan is McFadden's Pseudo R-kwadraat.[28] Deze maat drukt uit in hoeverre de aannemelijkheid van het model verbetert ten opzichte van een model zonder verklarende variabelen: een model dat iedere statushouder dezelfde, gemiddelde kans op elk cluster toekent. Het geschatte model heeft een Pseudo R-kwadraat van 0,216. De maat is niet vergelijkbaar met de R-kwadraat uit een lineair regressiemodel, en er bestaat geen drempelwaarde waarboven een model 'acceptabel' zou zijn. Deze waarde zegt wel iets anders: de kenmerken die als onafhankelijke variabele in het model zijn opgenomen doen er toe voor het carrièrepad dat een statushouder volgt. Tegelijkertijd blijft een deel van de verschillen tussen statushouders onverklaard. Aankomstleeftijd, geslacht, herkomst, huishoudenssituatie en de regionale arbeidsmarkt verschuiven de kansen op de verschillende paden, maar zijn niet volledig bepalend voor het pad dat iemand volgt.

Interpretatie van de *log-odds* en *relative risk ratios* is zoals gezegd lastig. Daarom beperken we ons in deze paragraaf tot het bespreken van enkele hoofdbevindingen omtrent het model met behulp van de *predicted probabilities*[29], die de rol van aankomstleeftijd en de

---

[27] Een interactieterm modelleert dat de samenhang van de ene variabele met de uitkomst afhangt van de waarde van een andere variabele. Zonder interactie wordt aangenomen dat de samenhang van elke variabele met de uitkomst voor alle subgroepen gelijk is.

[28] McFadden's Pseudo R-kwadraat vergelijkt de *log-likelihood* van een model met de *log-likelihood* van een model zonder voorspellende variabelen (alleen de gemiddelde kans op elk cluster).

[29] De *predicted probabilities* zijn bepaald in R met behulp van het pakket *marginaleffects*

overige kenmerken direct in kansen uitdrukken. In de volgende paragraaf gaan we in meer detail in op de rol van aankomstleeftijd in arbeidsmarktintegratie.

Modeluitkomsten

Van alle onafhankelijke variabelen hangt de aankomstleeftijd het sterkst samen met het gevolgde pad. Vanaf ongeveer 21 jaar wordt de kans op elk van de vijf overige clusters kleiner ten opzichte van referentiecluster A ('Langdurige uitkering'), en boven de 35 jaar is die afname zeer sterk. De afname is het meest uitgesproken bij de twee 'snelle' werkclusters B ('flex naar vast') en D ('ondernemen'). Het onderwijspad (cluster E) vormt een categorie apart: die kans daalt al vanaf de jongste leeftijdsgroep steil, en voor wie bij aankomst 35 jaar of ouder was komt dit pad in het geheel niet voor, waardoor het model daar geen kans voor kon schatten.

Mannen hebben een aanzienlijk grotere kans om een pad met werk te volgen dan vrouwen; het verschil is het grootst bij de clusters B ('flex naar vast') en D ('ondernemen'). De interactietermen laten zien dat dat verschil niet op elke leeftijd even groot is: bij de oudere aankomstleeftijden lopen mannen en vrouwen minder uiteen, vooral doordat ook de kansen van mannen daar klein worden. De volgende paragraaf gaat nader in op verschillen tussen geslachten naar aankomstleeftijd.

De nationaliteit hangt vooral samen met het type werk. Statushouders uit Eritrea volgen vaker een pad met flexwerk (cluster C) of onderwijs (cluster E) dan Syriërs, maar duidelijk minder vaak het ondernemerspad (cluster D). Het huishoudenstype hangt eveneens samen met het gevolgde pad, al moet bij die vergelijking de kanttekening worden geplaatst dat de gebruikte indeling ouders en thuiswonende kinderen niet van elkaar onderscheidt. Het cohort speelt een bescheiden rol; alleen de kans op het onderwijspad is voor de latere cohorten duidelijk groter.

De duur van de asielprocedure hangt vooral samen met cluster C: wie langer dan vier weken op een beslissing wachtte, heeft een grotere kans op een langzame weg naar flexwerk, terwijl de kans op het onderwijspad (cluster E) afneemt naarmate de procedure langer duurde. De duur tot plaatsing in een gemeente werkt vooral door op het onderwijspad (cluster E), en in mindere mate in cluster F ('weinig werk, geen eigen inkomen'): hoe langer die plaatsing op zich liet wachten, hoe kleiner de kans op beide paden. De arbeidsmarktintegratie verloopt iets soepeler voor latere cohorten ten opzichte van het 2014-cohort: het 2015- en 2016-cohort hebben een grotere kans op clusters B ('flex naar vast') en E (opleiding).

De regionale arbeidsmarkt werkt ten slotte in de verwachte richting. In gemeenten met een hoger werkloosheidspercentage is de kans om in cluster A terecht te komen, en dus de kans op langdurige uitkeringsafhankelijkheid, groter. Een betere baanbereikbaarheid[30] op het moment van plaatsing gaat juist samen met een grotere kans op vrijwel alle andere paden, het duidelijkst bij het ondernemerscluster D.

Voorspelde kansen op de clusters naar kenmerk

De rol van aankomstleeftijd op de voorspelde kans is groot en de verschillen tussen leeftijdsgroepen zijn vrijwel altijd statistisch significant; zie Figuur 9 en Tabel 7. Zo is te zien dat de voorspelde kans op 'A: Langdurige uitkering' toeneemt naarmate de aankomstleeftijd hoger wordt. Dit geldt al vanaf de jongste aankomstleeftijden en het effect neemt vanaf 35 jaar nog sterker toe. Voor mensen die bij aankomst 45 jaar of ouder waren is de kans op dit pad zelfs meer dan 80%.

Figuur 9: Voorspelde kans op de zes typerende patronen van arbeidsmarktintegratie, naar aankomstleeftijd

Voorspelde kansen uit model 7 (multinomiaal logitmodel), met 95%-betrouwbaarheidsinterval.
Berekeningen Atlas Research o.b.v. gegevens CBS Microdata

[30] De baanbereikbaarheid zet het aantal bereikbare banen, gewogen met een reistijdvervalcurve, af tegen de beroepsbevolking die die banen kan bereiken. In een arbeidsmarkt met veel bereikbare banen per hoofd van de beroepsbevolking is de kans op werk groter (Vermeulen et al., 2025; Middeldorp et al., 2022). De indicator fungeert ook als 'proxy' voor stedelijkheid: in steden – en in het bijzonder de steden in de Randstad – is de baanbereikbaarheid groter dan in plattelandsregio's

Tabel 7: Voorspelde kans op de zes typerende patronen, naar aankomstleeftijd

Aankomstleeftijd	A: Langdurige uitkering	B: Snel aan het werk; flex naar vast	C: Langzaam naar flexwerk	D: Snel aan het werk; ondernemen	E: Opleiding + (flex)werk	F: Weinig werk, geen eigen inkomen	Aantal statushouders
15 tot 18 jaar	8,1	13,4	7,8	4,9	53,3	12,5	5.405
18 tot 21 jaar	20,5	25,8	15,5	9,0	5,6	23,6	3.970
21 tot 25 jaar	28,4	25,1	18,5	8,7	2,2	17,1	7.214
25 tot 35 jaar	39,7	19,8	18,7	9,1	0,3	12,4	15.133
35 tot 45 jaar	57,1	12,6	15,9	6,3	-	8,1	7.814
45 tot 75 jaar	81,4	4,8	6,4	1,8	-	5,7	4.838
Totaal	39,9	17,5	15,2	7,2	7,5	12,7	44.374

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

De gecombineerde kans op werk (clusters B, C en D) is het grootst voor statushouders die bij aankomst tussen de 18 en 35 jaar oud waren: 50% bij een aankomstleeftijd van 18 tot 21 jaar, 52% bij 21 tot 25 jaar en 48% bij 25 tot 35 jaar. Bij de 15-tot-18-jarigen blijft de gecombineerde kans op werk met 26% achter, vooral doordat zij vaak het onderwijspad volgen. Bij een aankomstleeftijd vanaf 35 jaar loopt de gecombineerde kans op werk sterk terug naar 35% (35 tot 45 jaar) en 13% (45 jaar of ouder).

Voorspelde kansen *(predicted probabilities)* zijn direct interpreteerbare voorspellingen op basis van een model met een categorische afhankelijke variabele (Agresti, 2013). Ze worden berekend door de geschatte coëfficiënten van het model in te vullen voor een specifieke combinatie van kenmerken: bijvoorbeeld een vrouw die op 21-tot-25-jarige leeftijd in Nederland aankwam, met de overige kenmerken op hun originele waarde. Het model rekent die combinatie om naar een kans op elk van de zes clusters. Door met specifieke kenmerken te 'schuiven' terwijl overige kenmerken constant worden gehouden, is een beeld te krijgen van de impact van dat kenmerk op de kans om elk van de zes paden te bewandelen.

Achter die gecombineerde kans gaat echter een duidelijke verschuiving in het type werkpad schuil. Bij de jongere aankomstleeftijden bestaat de kans op werk vooral uit het snelle pad 'B: Snel aan het werk; flex naar vast': bij zowel de 18-tot-21-jarigen als 21-tot-25-jarigen is de kans om bij dit cluster te horen ongeveer 25%. Circa 9% volgt het ondernemerspad D tegen 16% respectievelijk 19% voor het tragere, door flexwerk gedomineerde, cluster C. Vanaf 25 jaar kantelt het beeld: de afname in de gecombineerde kans op werk uit zich met name in een kleinere kans om snel richting vast werk te gaan, terwijl ten opzichte van de 21-tot-25-jarigen de kans op cluster C en D min of meer gelijk blijft.

Vanaf 35 jaar is die afname op alle drie de werkpaden statistisch significant: de kans op cluster B daalt naar 13% (35 tot 45 jaar) en 5% (45 jaar of ouder), die op ondernemerscluster D naar respectievelijk 6% en 2%. De kans op cluster C 'Langzaam naar flexwerk' houdt langer stand – 16% bij een aankomstleeftijd van 35 tot 45 jaar en 6% bij 45-plussers. Daarmee is C vanaf 35 jaar het grootste werkcluster: bij de 35-tot-45-jarigen komt 46% van de gecombineerde kans op werk voor rekening van dit langzame pad, tegen 31% bij de 18-tot-21-jarigen. Naarmate de aankomstleeftijd stijgt, wordt de kans op een pad met werk dus niet alleen kleiner, maar verschuift die kans ook van snel vast werk en ondernemerschap naar een langzamer traject met flexwerk.

De twee overige paden kennen elk een eigen leeftijdspatroon. Statushouders die bij aankomst in Nederland tussen de 15 en 18 jaar oud zijn volgen grotendeels het onderwijspad van cluster E (ruim 53%). Dit cluster is het sterkst leeftijdsgebonden pad tot arbeidsmarktintegratie en in de praktijk voorbehouden aan deze jongste groep. De kans op cluster F 'Weinig werk, geen eigen inkomen' is het grootst bij een aankomstleeftijd van 18 tot 21 jaar (24%), bijna twee keer het gemiddelde van 13%, en neemt daarna stap voor stap af: 17% bij 21 tot 25 jaar, 12% bij 25 tot 35 jaar en 8% respectievelijk 6% bij de twee oudste groepen. Dit pad piekt dus juist bij de jongvolwassenen, terwijl bij hen óók de kans op de drie werkclusters B, C en D relatief groot is: voor deze groep zijn zowel een snelle start op de arbeidsmarkt als een traject zonder duurzaam werk en zonder uitkering waarschijnlijker dan gemiddeld.

Het regressiemodel liet al zien dat de kans om een van de vier paden die in meer of mindere mate tot arbeidsmarktintegratie leiden (clusters B t/m E) drastisch kleiner is voor

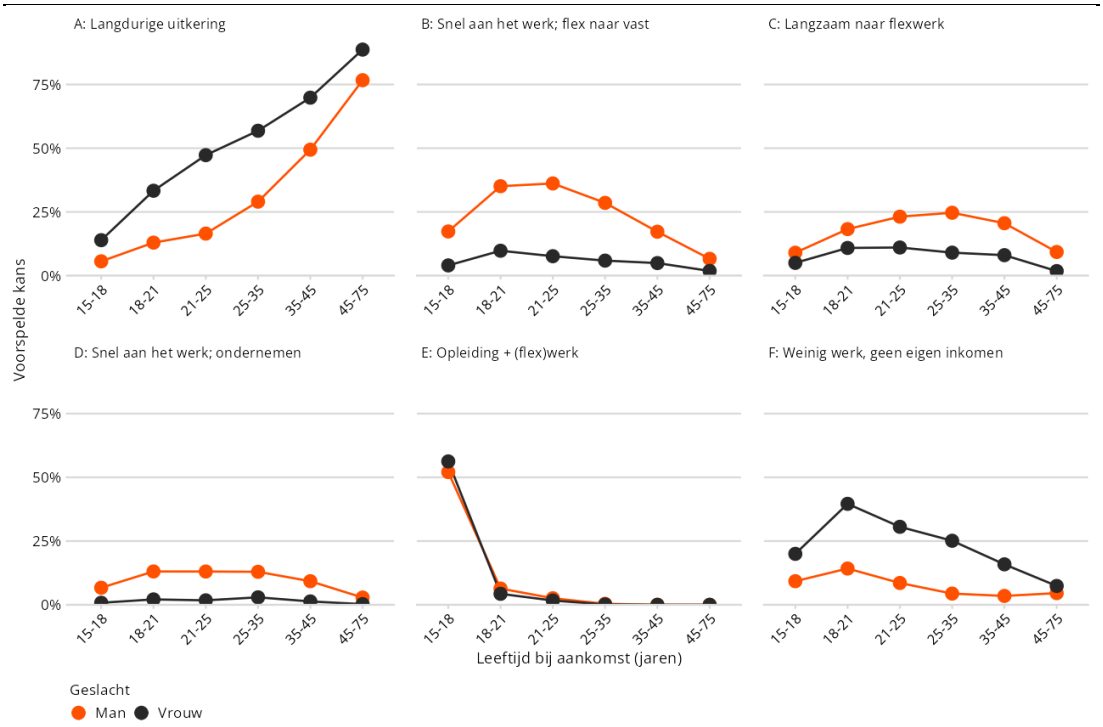
vrouwelijke statushouders. Figuur 10 en Tabel 8 maken inzichtelijk hoe de kans op elk van de clusters verschilt tussen mannen en vrouwen, afhankelijk van hun aankomstleeftijd.

Het beeld is eenduidig: bij elke aankomstleeftijd is de voorspelde kans op 'A: Langdurige uitkering' voor vrouwen significant groter dan voor mannen. In absolute zin is dat verschil het grootst bij een aankomstleeftijd van 21 tot 25 jaar: 47,3% voor vrouwen tegen 16,5% voor mannen, bijna 31 procentpunt en in relatieve zin bijna drie keer zo groot. Vrouwen die aankwamen op 21-tot-25-jarige leeftijd hebben ongeveer dezelfde kans op dit pad als 35-tot-45-jarige mannen. Op hogere leeftijden neemt het verschil tussen mannen en vrouwen af, maar blijft de kans van vrouwen op dit pad in absolute zin erg groot: bijna 90% van de vrouwen die 45 jaar of ouder zijn bij aankomst in Nederland heeft langdurig een uitkering.

Het omgekeerde geldt voor de drie werkclusters (B, C en D) – daar zijn mannen juist oververtegenwoordigd ten opzichte van vrouwen. Voor mannen die tussen 18- en 35-jarige leeftijd naar Nederland komen ligt de gecombineerde kans op werk rond de 66 tot 72%, ruim boven het populatiegemiddelde van 39,9%; voor vrouwen in dezelfde leeftijdsgroepen blijft die steken op 18 tot 23%. Het absolute verschil is het grootst bij een aankomstleeftijd van 21 tot 25 jaar en 25 tot 35 jaar. Relatief gezien is de verhouding juist opvallend stabiel: op vrijwel elke aankomstleeftijd is de kans op werk voor mannen drie tot vier keer zo groot. De grootste relatieve verschillen doen zich voor bij cluster D 'Snel aan het werk; ondernemen', waar de kans voor mannen op elke aankomstleeftijd zes tot negen keer zo groot is. Vrouwen die actief op de arbeidsmarkt worden hebben hier vaak langer voor nodig en blijven vaker in de flexibele schil: de verschillen zijn het kleinst bij cluster C.

Vrouwen hebben een iets grotere kans dan mannen om het onderwijspad (cluster E) te volgen. Van de vrouwen die op 15-tot-18-jarige leeftijd aankomt volgt 56% dit pad, tegen 52% van de mannen die op die leeftijd aankomen. De piek van 24% bij cluster 'F: Weinig werk, geen eigen inkomen', die Tabel 7 liet zien bij de statushouders die op 18-tot-21-jarige leeftijd aankomen, komt vrijwel geheel op het conto van vrouwen (40% van de vrouwen tegen 14% van de mannen). Gecombineerd met de ook al grote kans voor vrouwen met deze aankomstleeftijd op cluster A betekent dit dat bijna driekwart van de vrouwen die op 18-tot-21-jarige leeftijd aankomen niet op de arbeidsmarkt integreert in de eerste acht jaar nadat zij zelfstandig in een gemeente geplaatst zijn.

Figuur 10: Voorspelde kans op de zes typerende patronen, naar aankomstleeftijd en geslacht

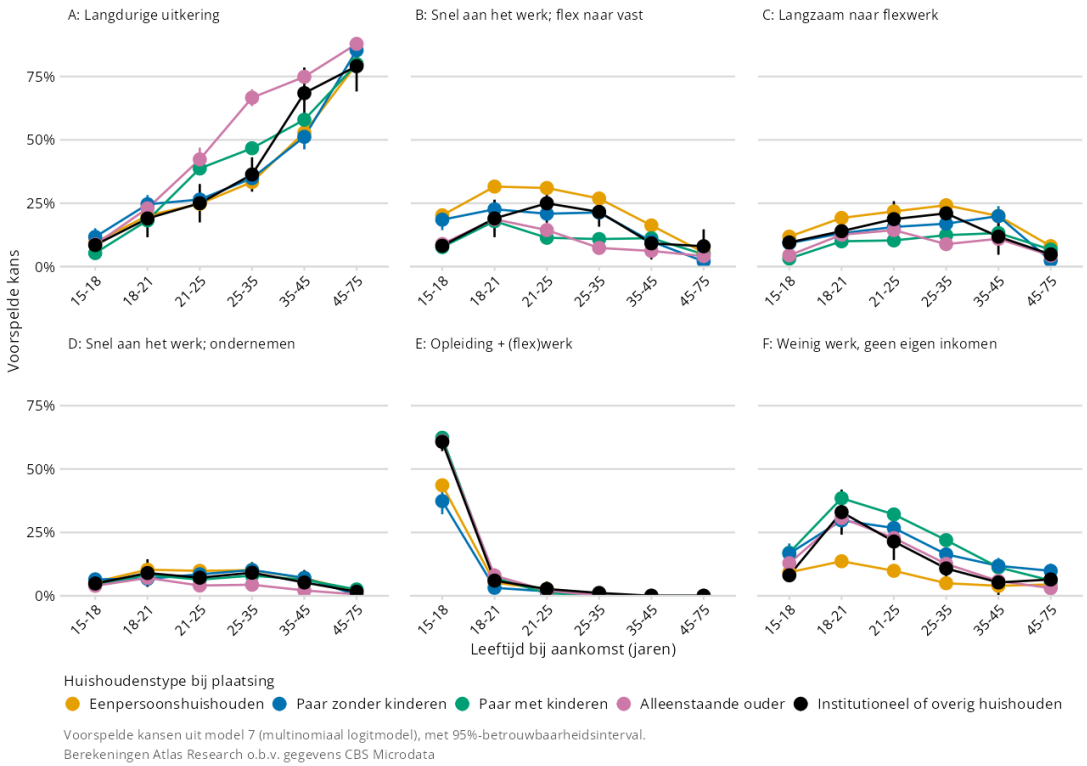
Voorspelde kansen uit model 7 (multinomiaal logitmodel), met 95%-betrouwbaarheidsinterval.
Berekeningen Atlas Research o.b.v. gegevens CBS Microdata

Tabel 8: Voorspelde kans op de zes typerende patronen, naar aankomstleeftijd en geslacht

Aankomstleeftijd	Geslacht	A: Langdurige uitkering	B: Snel aan het werk; flex naar vast	C: Langzaam naar flexwerk	D: Snel aan het werk; ondernemen	E: Opleiding + (flex)werk	F: Weinig werk, geen eigen inkomen	Aantal statushouders
15 tot 18 jaar	Man	5,6	17,3	9,0	6,7	52,1	9,3	3.789
	Vrouw	13,9	4,0	5,0	0,8	56,2	20,0	1.616
18 tot 21 jaar	Man	13,0	35,1	18,3	13,1	6,4	14,2	2.508
	Vrouw	33,3	9,8	10,9	2,1	4,3	39,6	1.462
21 tot 25 jaar	Man	16,5	36,2	23,1	13,1	2,6	8,6	4.426
	Vrouw	47,3	7,6	11,0	1,8	1,7	30,6	2.788
25 tot 35 jaar	Man	29,0	28,6	24,7	12,9	0,4	4,4	9.308
	Vrouw	56,8	5,9	9,0	2,9	0,2	25,1	5.825
35 tot 45 jaar	Man	49,4	17,2	20,6	9,3	-	3,5	4.879
	Vrouw	69,8	4,9	8,0	1,3	-	15,9	2.935
45 tot 75 jaar	Man	76,7	6,6	9,3	2,8	-	4,6	2.948
	Vrouw	88,7	1,9	1,8	0,3	-	7,4	1.890
Totaal		39,9	17,5	15,2	7,2	7,5	12,7	44.374

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

Figuur 11: Voorspelde kans op de zes typerende patronen van arbeidsmarktintegratie, naar aankomstleeftijd en huishoudtype

Voorspelde kansen uit model 7 (multinomiaal logitmodel), met 95%-betrouwbaarheidsinterval.
Berekeningen Atlas Research o.b.v. gegevens CBS Microdata

Ook de huishoudenssamenstelling hangt samen met de kans om op een bepaalde leeftijd een bepaald pad te volgen. De verschillen zijn, in verhouding met de verschillen tussen leeftijden en de verschillen naar geslacht binnen leeftijden, kleiner. Figuur 11 en Tabel 9 maken inzichtelijk hoe de kans op elk van de clusters verschilt tussen huishoudenstypen, afhankelijk van de aankomstleeftijd.

De verschillen tussen huishoudenstypen zijn het grootst bij statushouders die tussen hun 25e en 45e in Nederland aankomen. Van de alleenstaande ouders die op 25- tot 35-jarige leeftijd aankomen volgt 67% cluster A 'Langdurige uitkering', tegen 33% van de statushouders die als eenpersoonshuishouden staan geregistreerd. Dat verschil van 34 procentpunt is in absolute zin zelfs iets groter dan het verschil tussen mannen en vrouwen in dezelfde leeftijdsgroep (28 procentpunt). Bij een aankomstleeftijd van 35 tot 45 jaar bedraagt het verschil 22 procentpunt (75 tegenover 53%). Bij de jongste en de oudste aankomstleeftijden zijn de verschillen veel kleiner; daar is vooral de aankomstleeftijd zelf de bepalende factor.

Tabel 9: Voorspelde kans op de zes typerende patronen, naar aankomstleeftijd en huishoudenstype

Aankomstleeftijd	Huishoudenstype	A: Langdurige uitkering	B: Snel aan het werk; flex naar vast	C: Langzaam naar flexwerk	D: Snel aan het werk; ondernemen	E: Opleiding + (flex)werk	F: Weinig werk, geen eigen inkomen	Aantal statushouders
15 tot 18 jaar	Eenpersoonshuishouden	9,6	20,2	11,8	5,5	43,6	9,3	2.069
	Paar zonder kinderen	11,7	18,5	9,3	6,5	37,3	16,7	324
	Paar met kinderen	5,4	7,7	3,2	4,4	62,3	17,0	1.773
	Alleenstaande ouder	8,7	8,9	4,5	3,9	61,0	12,9	559
18 tot 21 jaar	Eenpersoonshuishouden	20,1	31,6	19,2	10,3	5,2	13,6	2.077
	Paar zonder kinderen	24,6	22,6	13,2	6,7	3,1	29,7	508
	Paar met kinderen	18,3	17,9	10,0	8,2	7,1	38,5	959
	Alleenstaande ouder	23,0	18,7	12,6	7,1	8,0	30,7	326
21 tot 25 jaar	Eenpersoonshuishouden	24,8	31,0	21,8	9,8	2,7	9,9	4.397
	Paar zonder kinderen	26,5	20,9	15,7	8,5	1,8	26,7	1.073
	Paar met kinderen	38,7	11,4	10,3	6,4	1,1	32,1	1.237
	Alleenstaande ouder	42,2	14,5	14,5	4,0	2,0	22,8	395
25 tot 35 jaar	Eenpersoonshuishouden	33,4	26,9	24,2	10,1	0,5	5,0	7.505
	Paar zonder kinderen	34,9	21,4	16,9	10,2	0,3	16,4	1.534
	Paar met kinderen	46,7	10,9	12,4	8,0	0,1	22,0	5.187
	Alleenstaande ouder	66,6	7,4	8,9	4,4	0,1	12,6	731
35 tot 45 jaar	Eenpersoonshuishouden	52,9	16,2	20,0	6,9	0,0	3,9	2.862
	Paar zonder kinderen	51,2	10,0	19,9	7,1	0,0	11,8	381
	Paar met kinderen	57,9	11,2	13,3	6,4	0,0	11,2	3.930
	Alleenstaande ouder	74,9	6,2	11,0	2,1	0,0	5,8	565
45 tot 75 jaar	Eenpersoonshuishouden	79,8	5,7	8,1	1,9	0,0	4,5	1.558
	Paar zonder kinderen	85,3	2,1	2,4	0,3	0,0	9,8	579
	Paar met kinderen	79,8	4,9	6,7	2,5	0,0	6,1	2.113
	Alleenstaande ouder	87,9	4,2	4,4	0,6	0,0	3,0	526
Totaal		39,9	17,5	15,2	7,2	7,5	12,7	44.374

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

Voor de drie werkclusters (B, C en D) geldt het omgekeerde: eenpersoonshuishoudens hebben op elke aankomstleeftijd tot 45 jaar een grotere kans op een carrièrepad dat in meer of mindere mate leidt naar werk. De piek ligt bij van een aankomstleeftijd van 21 tot 35 jaar; eenpersoonshuishoudens in die leeftijdscategorieën hebben een gecombineerde kans van ruim 60 procent om tot een van de drie werkclusters te behoren. De verschillen zijn in absolute zin het grootst bij cluster B en een aankomstleeftijd tussen 18 en 25 jaar; eenpersoonshuishoudens in die aankomstleeftijdscategorieën hebben een ruim 10 procentpunt grotere kans op een carrièrepad richting vast werk. Alleenstaande ouders met een aankomstleeftijd tussen 25 en 45 jaar blijven daar juist ver onder: van hen bewandelt ongeveer 20% een van de drie door werk gedomineerde routes. Relatief gezien is de kans op een loopbaan met werk daarmee voor eenpersoonshuishoudens met een aankomstleeftijd tussen 25 en 35 jaar daarmee ongeveer drie keer zo groot als voor alleenstaande

ouders met dezelfde aankomstleeftijd. Bij de andere aankomstleeftijden is de relatieve verhouding kleiner en minder stabiel dan de factor drie à vier die het verschil tussen mannen en vrouwen kenmerkt.

Zelfstandig wonende jongeren (aankomstleeftijd tussen 15 en 18 jaar, eenpersoonshuishouden of paar zonder kinderen) hebben een beduidend kleinere kans op het onderwijspad dan jongeren die (waarschijnlijk) bij hun ouders wonen. Zij ontvangen vaker langdurig een uitkering (cluster A) of gaan direct aan het werk (cluster B en C en, in mindere mate, D). Tenslotte hebben eenpersoonshuishoudens, bij alle aankomstleeftijden tot 45 jaar, een beduidend kleinere kans op cluster F. In de hogere aankomstleeftijdscategorieën geldt dit ook voor alleenstaande ouders – al komen zij zoals hierboven al genoemd wel vaker voor in cluster A.

Conclusies

Dit onderzoek brengt in kaart welke rol de leeftijd bij aankomst speelt in de arbeidsmarktintegratie van statushouders. Met CBS-microdata volgden we ruim 44 duizend asielmigranten die tussen 2014 en 2016 in Nederland aankwamen én in die periode een verblijfsvergunning kregen. Gedurende acht jaar vanaf het moment dat zij zelfstandig in een gemeente kwamen te wonen is per kwartaal bepaald of iemand werkte, onderwijs volgde of een uitkering ontving. Met sequentie-analyse zijn die individuele loopbanen samengevat in zes typerende carrièrepatronen. Vervolgens is met een multinomiaal logistisch regressiemodel geschat hoe de kans op elk pad samenhangt met aankomstleeftijd, geslacht, herkomst, huishoudenssituatie, de asielprocedure en de regionale arbeidsmarkt. De voorspelde kansen uit dat model vormen de basis voor de conclusies en aanbevelingen hieronder.

De zes clusters laten zien dat *het* pad tot arbeidsmarktintegratie van statushouders niet bestaat en dat minder succesvolle routes, waarbij integratie op de arbeidsmarkt uitblijft, het vaakst voorkomen. Ruim de helft van de statushouders (53%) volgt een pad waarin werk uitblijft of pas laat tot stand komt. Cluster A 'Langdurige uitkering' is met bijna 40% het grootst; meer dan 75% van deze groep ontvangt gedurende de hele volgperiode een uitkering en 56% werkt nooit en volgt nooit onderwijs. Cluster F 'Weinig werk, geen eigen inkomen' (13%) kent geen eenduidig patroon maar wordt gekenmerkt door de afwezigheid van (bestendig) werk, opleiding en uitkering. Aan het einde van de volgperiode heeft ruim 40% van de statushouders in dit cluster geen werk, ontvangt geen uitkering en volgt geen opleiding.

Daartegenover staan paden met een hogere mate van arbeidsmarktintegratie die door bijna de helft van de populatie worden gevolgd. De statushouders in cluster B 'Snel aan het werk; flex naar vast' (17,5%) vinden gemiddeld binnen gemiddeld twee jaar werk en stromen door naar vast werk (60% aan het eind van de volgperiode). In cluster D (7%) wordt dezelfde snelle route gevolgd, maar mondt deze uit in ondernemerschap (bijna 90% aan het eind van de volgperiode). Cluster C 'Langzaam naar flexwerk' (15%) komt uiteindelijk aan het werk, maar heeft hier langer voor nodig en voor 80% blijft de stap naar vast werk uit. Gemiddeld wordt de eerste baan 3,5 jaar na plaatsing in een gemeente gevonden. Cluster E (7,5%) combineert een lang onderwijspad van gemiddeld 6,5 jaar met flexwerk; over het algemeen zonder uitkering.

Welk pad iemand volgt, hangt sterker samen met de aankomstleeftijd dan met enig ander kenmerk. De gecombineerde kans op een van de drie werkclusters (B, C en D) is het grootst bij een aankomstleeftijd tussen 18 en 35 jaar (48 tot 52%), maar valt daarna snel terug (35% bij 35 tot 45 jaar en 13% bij 45-plussers). Meer dan 80% van de 45-plussers komt in cluster A terecht. Het onderwijspad is in de praktijk voorbehouden aan wie vóór de achttiende verjaardag aankwam (53%). Naarmate de aankomstleeftijd stijgt, wordt de kans op werk niet alleen kleiner, maar verschuift die kans ook van snel vast werk en ondernemerschap naar het langzame flexpad: vanaf 35 jaar is cluster C ('Langzaam naar flexwerk') het grootste werkcluster.

De verschillen naar geslacht springen daarna het meest in het oog. Op elke aankomstleeftijd is de kans op langdurige uitkering voor vrouwen significant groter; bij een aankomstleeftijd van 21 tot 25 jaar gaat het om 47% tegen 17% voor mannen. Voor mannen die tussen hun 18e en 35e aankwamen ligt de gecombineerde kans op werk tussen 66 en 72%, voor vrouwen blijft die steken op 18 tot 23% – een factor drie tot vier verschil. De huishoudenssituatie doet daar nog een schep bovenop: van de alleenstaande ouders die tussen hun 25e en 35e aankwamen volgt 67% cluster A, tegen 33% van de eenpersoonshuishoudens.

Beleidsmatig zijn ook de groepen die zich onttrekken aan het reguliere beeld interessant. Cluster F is daarvan het duidelijkste voorbeeld: deze statushouders verdwijnen na de eerste jaren grotendeels uit beeld – geen (bestendig) werk, uitkering of opleiding. Het cluster bestaat voor twee derde uit vrouwen en piekt bij een aankomstleeftijd van 18 tot 21 jaar: van de vrouwen in die leeftijdsgroep komt 40% in dit cluster terecht, tegen 14% van de mannen. Samen met hun grote kans op cluster A betekent dit dat bijna driekwart van de vrouwen die op 18-tot-21-jarige leeftijd aankwamen in acht jaar niet op de arbeidsmarkt integreert. Een tweede opvallende groep zijn zelfstandig wonende jongeren van 15 tot 18 jaar: zij missen vaker het onderwijspad. Ten slotte laten de resultaten zien dat procedure en plaatsing ertoe doen: een kortere procedure, een snellere plaatsing en een betere baanbereikbaarheid vergroten de kans op vrijwel elk pad met werk of onderwijs.

Beperkingen

Bij de interpretatie van de uitkomsten van dit onderzoek is enige voorzichtigheid geboden. Het onderzoek biedt indicatieve inzichten in de arbeidsmarktintegratie van statushouders en is nadrukkelijk beschrijvend van aard. De uitkomsten zijn afhankelijk van een aantal noodzakelijke aannames, van methodologische keuzes en van wat de registraties wel en niet vastleggen.

De gebruikte CBS-microdata geven inzicht in geregistreerd werk, uitkeringen en inschrijving in het bekostigd onderwijs. Informeel werk, vrijwilligerswerk, zorgtaken, inburgerings- en taaltrajecten en niet-bekostigde scholing blijven buiten beeld, terwijl die wel relevant zijn voor de (kans op) arbeidsmarktintegratie. Hoewel de werkstatussen onderscheid maken tussen vast werk, werk in de flexibele schil en ondernemerschap, is de kwaliteit van het werk (aantal uren, salaris, aansluiting bij opleiding en ervaring, *opportunity-* of *necessity-driven* ondernemerschap) niet volledig in beeld. Relevante kenmerken zoals opleidingsniveau bij aankomst, taalbeheersing en gezondheid, ontbreken in de gebruikte bestanden.

De onderzoekspopulatie is noodzakelijkerwijs smal afgebakend. Asielcohort registreert vanaf 2014 tot en met 2024. In combinatie met een volgduur van acht jaar, betekent dit dat statushouders die in 2014 tot en met 2016 aankwamen, de asielprocedure doorliepen én zelfstandig in een gemeente zijn gaan wonen konden worden gevolgd. Wie eerder uit de registraties verdween of later werd geplaatst valt buiten de analyse. De resultaten hebben daarmee betrekking op een relatief stabiele groep. De populatie van het onderzoek bestaat voor ruim 80% uit statushouders afkomstig uit Syrië en Eritrea en de volgperiode kent daardoor een specifieke Nederlandse (het inburgeringsstelsel van vóór 2022, de krappe arbeidsmarkt van de afgelopen jaren) en internationale (internationale spanningen in specifieke regio's, de coronapandemie) context. De bevindingen zijn daarom niet zonder meer te vertalen naar andere cohorten en herkomstregio's.

Gemaakte methodologisch keuzes gevolgen voor de interpretatie van de resultaten van het onderzoek. Statussen zijn per kwartaal vastgesteld, waardoor (zeer) kortdurende banen en uitkeringen of snelle wisselingen tussen statussen buiten beeld blijven. Het aantal clusters ligt niet objectief vast: een indeling in vier en een indeling in zes clusters scoorden vergelijkbaar op de clusterkwaliteitsmaten, en een andere keuze had een andere typologie opgeleverd. Een clusterlabel beschrijft het typerende patroon en niet de individuele loopbaan; ook *binnen* een cluster bestaat aanzienlijke variatie.

Het regressiemodel meet associaties, geen oorzakelijke verbanden. Alle kenmerken zijn uiterlijk op het moment van plaatsing gemeten, waarmee omgekeerde causaliteit is uitgesloten, maar niet-waargenomen verschillen tussen personen (bijvoorbeeld in opleidingsniveau, taalvaardigheid of gezondheid) kunnen de gevonden verbanden mede verklaren.

Met die kanttekeningen geven de resultaten een bruikbaar beeld van de routes die statushouders na plaatsing afleggen en van de groepen voor wie die routes systematisch anders verlopen. Tegenover deze kanttekeningen staat een stevige empirische basis. Het onderzoek berust op integrale CBS-microdata over alle 44.374 statushouders die tussen 2014 en 2016 aankwamen, een status kregen en zelfstandig in een gemeente gingen wonen. Zij zijn allen individueel acht jaar (32 kwartalen) gevolgd, waarbij werk, onderwijs en uitkering per kwartaal zijn vastgelegd, waardoor dit onderzoek de volledige loopbanen van statushouders in beeld kon brengen in plaats van momentopnames.

Literatuur

Agresti, A. (2013). *Categorical data analysis*. John Wiley & Sons.

Aisenbrey, S., & Fasang, A. E. (2010). New life for old ideas: The 'second wave' of sequence analysis bringing the 'course' back into the life course. *Sociological Methods & Research, 38*(3), 420–462.

CBS (2026). Cohortonderzoek asielzoekers en statushouders: Asiel en integratie 2026. Centraal Bureau voor de Statistiek. https://longreads.cbs.nl/asielenintegratie-2026/

Middeldorp, M. M., Edzes, A. J., & Van Dijk, J. (2019). Smoothness of the school-to-work transition: General versus vocational upper-secondary education. *European Sociological Review, 35*(1), 81–97.

Middeldorp, M., Burema, F., & Halbersma, R. (2022). *Verbetering regiokenmerken Bijstandsverdeelmodel*. Amsterdam: Atlas Research.

Murtagh, F., & Legendre, P. (2014). Ward's hierarchical agglomerative clustering method: Which algorithms implement Ward's criterion? *Journal of Classification, 31*(3), 274–295.

Ritschard, G., Liao, T. F., & Struffolino, E. (2023). Strategies for multidomain sequence analysis in social research. *Sociological Methodology, 53*(2), 288–322. https://doi.org/10.1177/00811750231163833

Studer, M. (2013). *WeightedCluster library manual: A practical guide to creating typologies of trajectories in the social sciences with R* (LIVES Working Papers 24). Lausanne: LIVES.

Studer, M., & Ritschard, G. (2016). What matters in differences between life trajectories: A comparative review of sequence dissimilarity measures. *Journal of the Royal Statistical Society: Series A (Statistics in Society), 179*(2), 481–511.

Vermeulen, W., Athmer, J., Van Casteren, B., Pomp, M., Schwartz, T., Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J., & Joosse, A. (2025). *Verdeling bijstandsbudgetten 2026*. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Ward, J. H. (1963). Hierarchical grouping to optimize an objective function. *Journal of the American Statistical Association, 58*(301), 236–244.

Bijlage 1:
Data en databewerkingen

Variabele	Bron	Operationalisatie	Peilmoment	Gebruik
Aankomstjaar	Asielcohort – Basis	Jaar dat persoon voor het eerst in het bestand voorkomt	Aankomst	Onafhankelijke variabele in regressie
Leeftijd bij aankomst	Asielcohort – Basis	Verschil tussen geboortedatum en eerste maand in het bestand, in jaren	Aankomst	Onafhankelijke variabele in regressie
Geslacht	Asielcohort - Basis	Registratie in het bestand	Aankomst	Onafhankelijke variabele in regressie
Nationaliteit	Asielcohort - Basis	Nationaliteit bij registratie	Aankomst	Onafhankelijke variabele in regressie
Start asielprocedure	Asielcohort – Basis	De eerst voorkomende van de ingangsdatum van de opvangovereenkomst, de herenigingsdatum of eerste moment dat persoon in het asielcohort voorkomt	Aankomst	Duur-variabelen bepalen
Einde asielprocedure	Asielcohort – Basis	Eerste datum waarop vergunning feitelijk definitief wordt of datum gezinshereniging	Verkrijgen status	Duur-variabelen bepalen
Datum plaatsing gemeente	Asielcohort - Basis	Eerste maand met verblijfssituatie zelfstandig in gemeente en woongemeente bekend	Plaatsing gemeente	Moment van start sequentieanalyse en bepalen duur-variabele
Gemeente van plaatsing	Asielcohort - Basis	Woongemeente op datum plaatsing gemeente	Plaatsing gemeente	Aankoppelen regionale arbeidsmarktkenmerken
Huishoudenstype	Asielcohort – Basis en Huishoudensbus	Afgeleid uit huishoudenstype en geboortemaand eerste kind	Plaatsing gemeente	Onafhankelijke variabele in regressie

Duur procedure	Asielcohort – Basis	Verschil tussen einde asielprocedure en start asielprocedure	Plaatsing gemeente	Onafhankelijke variabele in regressie
Duur plaatsing	Asielcohort - Basis	Verschil tussen datum plaatsing gemeente en einde asielprocedure	Plaatsing gemeente	Onafhankelijke variabele in regressie
Arbeidsmarktstatus	Asielcohort – werk en inkomen	Werk uitgesplitst naar type werk	Eerste 32 kwartalen na plaatsing gemeente	Carrièrepaden bepalen met behulp van sequentie-analyse
Onderwijsstatus	Asielcohort – onderwijs en inburgering	Onderwijsvolgend uitgesplitst naar onderwijsniveau	Eerste 32 kwartalen na plaatsing gemeente	Carrièrepaden bepalen met behulp van sequentie-analyse
Uitkeringsstatus	Asielcohort – werk en inkomen	Ontvangen uitkering uitgesplitst naar type uitkering	Eerste 32 kwartalen na plaatsing gemeente	Carrièrepaden bepalen met behulp van sequentie-analyse
Baanbereikbaarheid	Atlas Research	Het gemiddeld aantal bereikbare banen binnen acceptabele reistijd vanuit PC4-gebieden in de gemeente.	Plaatsing gemeente	Onafhankelijke variabele in regressie
Vacaturebereikbaarheid	Atlas Research	Het aantal bereikbare vacatures per werkloze in de omgeving van een gemeente	Plaatsing gemeente	Onafhankelijke variabele in regressie
Werkloosheidspercentage	CBS Statline	De werkloosheidsgraad in het COROP-gebied van de gemeente van plaatsing	Plaatsing gemeente	Onafhankelijke variabele in regressie

Bijlage 2: Beschrijvende statistiek

Tabel B2.1: Kenmerken van de onderzoekspopulatie, volledige versie

Kenmerk	Categorie	Aantal	Aandeel
Aankomstleeftijd	15 tot 18 jaar	5.405	12,2 %
	18 tot 21 jaar	3.970	8,9 %
	21 tot 25 jaar	7.214	16,3 %
	25 tot 35 jaar	15.133	34,1 %
	35 tot 45 jaar	7.814	17,6 %
	45 tot 75 jaar	4.838	10,9 %
Geslacht	Man	27.858	62,8 %
	Vrouw	16.516	37,2 %
Herkomstland	Syrië	28.145	63,4 %
	Eritrea	9.577	21,6 %
	Overig/onbekend	2.970	6,7 %
	Irak	1.093	2,5 %
	Afghanistan	915	2,1 %
	Somalië	833	1,9 %
	Iran	767	1,7 %
	Jemen	40	0,1 %
	Turkije	34	0,1 %
Huishoudtype	Eenpersoonshuishouden	20.468	46,1 %
	Paar, zonder kinderen	4.399	9,9 %
	Paar, jongste kind 0-12	12.644	28,5 %
	Paar, jongste kind 12-18	1.954	4,4 %
	Paar, jongste kind 18+	601	1,4 %
	Alleenstaande ouder, jongste kind 0-12	1.647	3,7 %
	Alleenstaande ouder, jongste kind 12-18	698	1,6 %
	Alleenstaande ouder, jongste kind 18+	757	1,7 %
	Institutioneel huishouden	854	1,9 %
	Overig huishouden	352	0,8 %
Cohort	2014	16.008	36,1 %
	2015	24.313	54,8 %
	2016	4.053	9,1 %
Duur asielprocedure	0 tot 4 weken	11.897	26,8 %
	4 tot 8 weken	4.149	9,4 %
	8 tot 16 weken	10.549	23,8 %
	16 tot 24 weken	10.194	23,0 %
	24 tot 36 weken	5.085	11,5 %
	36 tot 52 weken	1.130	2,5 %
	52 tot 70 weken	342	0,8 %
	70 tot 104 weken	405	0,9 %
	meer dan 104 weken	623	1,4 %
Duur tot plaatsing in gemeente	0 tot 4 weken	830	1,9 %
	4 tot 8 weken	4.028	9,1 %
	8 tot 16 weken	8.911	20,1 %
	16 tot 24 weken	10.967	24,7 %
	24 tot 36 weken	10.944	24,7 %
	36 tot 52 weken	6.151	13,9 %
	52 tot 70 weken	1.967	4,4 %
	70 tot 104 weken	543	1,2 %
	meer dan 104 weken	33	0,1 %

Kenmerk	Categorie	Aantal	Aandeel
Baanbereikbaarheid (kwintiel)	Zeer laag	8.884	20,0 %
	Laag	8.904	20,1 %
	Gemiddeld	9.241	20,8 %
	Hoog	8.500	19,2 %
	Zeer hoog	8.845	19,9 %
Vacaturebereikbaarheid (kwintiel)	Zeer laag	8.956	20,2 %
	Laag	8.823	19,9 %
	Gemiddeld	8.899	20,1 %
	Hoog	8.965	20,2 %
	Zeer hoog	8.731	19,7 %
Werkloosheid (kwintiel)	Zeer laag	9.419	21,2 %
	Laag	8.509	19,2 %
	Gemiddeld	8.734	19,7 %
	Hoog	9.089	20,5 %
	Zeer hoog	8.623	19,4 %
Totaal		**44.374**	**100 %**

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

Tabel B2.2: Populatiekenmerken per cluster, volledige versie

Kenmerk	Categorie	A: Langdurige uitkering	B: Snel aan het werk; flex naar vast	C: Langzaam naar flexwerk	D: Snel aan het werk; ondernemen	E: Opleiding + (flex)werk	F: Weinig werk, geen eigen inkomen	Totaal
Clusteromvang	Aantal statushouders (n)	17.707	7.777	6.742	3.209	3.312	5.627	44.374
	Aandeel van de populatie (%)	39,9	17,5	15,2	7,2	7,5	12,7	100,0
Aankomstleeftijd	15 tot 18 jaar	2,5	9,3	6,3	8,3	87,0	12,0	12,2
	18 tot 21 jaar	4,6	13,2	9,1	11,2	6,8	16,6	8,9
	21 tot 25 jaar	11,6	23,3	19,7	19,5	4,8	21,8	16,3
	25 tot 35 jaar	34,0	38,6	41,9	42,9	1,4	33,3	34,1
	35 tot 45 jaar	25,2	12,7	18,4	15,3	–	11,4	17,6
	45 tot 75 jaar	22,2	3,0	4,5	2,8	–	4,9	10,9
Geslacht	Man	48,8	87,9	80,1	90,3	68,9	32,0	62,8
	Vrouw	51,2	12,1	19,9	9,7	31,1	68,0	37,2
Nationaliteit	Syrië	67,0	55,8	54,3	78,7	53,7	70,8	63,4
	Eritrea	17,4	29,2	32,5	6,5	28,5	15,7	21,6
	Overig	15,6	15,0	13,2	14,8	17,8	13,5	15,0
Huishoudtype	Eenpersoonshuishouden	39,4	64,3	61,1	54,4	34,9	26,0	46,1
	Paar, zonder kinderen	9,4	10,0	9,1	10,3	4,8	15,0	9,9
	Paar, jongste kind 0-12	33,2	16,6	21,1	26,2	25,0	42,5	28,5
	Paar, jongste kind 12-18	5,2	2,7	1,9	2,5	10,2	5,0	4,4
	Paar, jongste kind 18+	1,9	0,8	0,6	1,1	0,8	2,0	1,4
	Alleenst. ouder, jongste 0-12	5,7	1,2	2,3	1,2	4,5	3,6	3,7
	Alleenst. ouder, jongste 12-18	1,6	0,8	0,7	0,8	6,0	1,4	1,6
	Alleenst. ouder, jongste 18+	2,1	1,6	1,0	1,2	0,9	2,1	1,7
	Institutioneel huishouden	1,1	1,2	1,5	1,4	9,8	1,6	1,9
	Overig huishouden	0,4	0,8	0,8	0,8	3,0	0,8	0,8
Cohort	2014	37,2	38,5	39,9	40,2	21,9	30,8	36,1
	2015	53,2	55,8	54,1	54,7	62,1	54,9	54,8
	2016	9,6	5,7	6,0	5,1	16,0	14,3	9,1

Kenmerk	Categorie	A: Langdurige uitkering	B: Snel aan het werk; flex naar vast	C: Langzaam naar flexwerk	D: Snel aan het werk; ondernemen	E: Opleiding + (flex)werk	F: Weinig werk, geen eigen inkomen	Totaal
Duur procedure	0 tot 4 weken	31,2	14,5	14,5	14,6	37,1	45,6	26,8
	4 tot 8 weken	9,1	8,9	10,3	9,8	11,0	8,1	9,3
	8 tot 16 weken	21,9	27,6	27,1	28,6	24,1	17,2	23,8
	16 tot 24 weken	20,8	29,8	29,8	26,4	13,6	15,7	23,0
	24 tot 36 weken	10,8	13,2	12,8	14,0	10,3	8,8	11,5
	36 tot 52 weken	2,5	2,7	3,0	2,8	2,3	1,9	2,5
	52 tot 70 weken	0,9	0,6	0,7	0,8	0,5	0,8	0,8
	70 of meer weken	2,6	2,5	1,9	3,0	1,2	1,9	2,3
Duur plaatsing gemeente	0 tot 4 weken	2,0	1,0	1,1	1,1	3,5	3,2	1,9
	4 tot 8 weken	9,3	4,8	5,8	5,1	15,3	16,8	9,1
	8 tot 16 weken	20,6	15,6	16,2	16,8	29,5	25,6	20,1
	16 tot 24 weken	25,7	24,4	26,0	25,9	21,6	21,8	24,7
	24 tot 36 weken	24,5	28,3	27,8	28,5	16,6	18,8	24,7
	36 tot 52 weken	13,4	17,1	16,5	17,0	7,9	9,4	13,9
	52 tot 70 weken	3,6	6,6	5,1	4,4	4,1	3,5	4,4
	70 of meer weken	0,8	2,3	1,4	1,2	1,7	0,9	1,3
Regionaal werkloosheids-percentage	Zeer laag	19,2	24,4	19,7	23,5	24,0	22,0	21,2
	Laag	18,8	20,4	17,0	18,4	22,7	19,7	19,2
	Gemiddeld	19,3	20,3	20,9	21,3	16,0	20,0	19,7
	Hoog	20,9	19,3	21,1	18,2	21,8	20,5	20,5
	Zeer hoog	21,8	15,6	21,3	18,5	15,6	17,8	19,4
Baanbereik-baarheid	Zeer laag	20,8	18,8	20,2	15,3	23,5	19,6	20,0
	Laag	20,3	19,7	19,9	19,4	19,8	20,4	20,1
	Gemiddeld	20,9	20,2	21,1	22,3	18,8	21,6	20,8
	Hoog	18,7	19,4	19,1	20,0	20,5	19,0	19,2
	Zeer hoog	19,3	21,9	19,6	23,0	17,4	19,5	19,9
Vacaturedruk	Zeer laag	21,6	17,4	20,7	17,4	19,2	21,0	20,2
	Laag	20,4	18,8	20,3	19,2	19,9	19,8	19,9
	Gemiddeld	19,8	21,0	19,1	19,0	21,1	20,5	20,0
	Hoog	19,4	20,7	21,0	21,8	21,3	19,4	20,2
	Zeer hoog	18,7	22,2	18,9	22,6	18,4	19,2	19,7

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

Tabel B2.3: Kenmerken (gemiddeld) van clusters, naar aankomstleeftijd

Aankomstleeftijd	Statushouders Aantal	(%)	Duur (na plaatsing) Bijstand[31]	Tot werk[32]	Aantal kwartalen (totaal) Werk	Bijstand	Onderwijs	Geen inkomen	Nooit Werk of onderwijs
Cluster A: Langdurige uitkering									
15 tot 18 jaar	440	2,5 %	6 (1 jr)	14 (3 jr)	3 (< 1 jr)	23 (6 jr)	8 (2 jr)	2 (< 1 jr)	13,6 %
18 tot 21 jaar	815	4,6 %	21 (5 jr)	15 (4 jr)	3 (< 1 jr)	29 (7 jr)	2 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	39,3 %
21 tot 25 jaar	2.050	11,6 %	24 (6 jr)	17 (4 jr)	3 (< 1 jr)	30 (7 jr)	2 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	43,9 %
25 tot 35 jaar	6.015	34,0 %	26 (7 jr)	17 (4 jr)	4 (< 1 jr)	30 (8 jr)	1 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	48,5 %
35 tot 45 jaar	4.460	25,2 %	28 (7 jr)	17 (4 jr)	3 (< 1 jr)	31 (8 jr)	0 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	56,3 %
45 tot 75 jaar	3.935	22,2 %	30 (7 jr)	17 (4 jr)	1 (< 1 jr)	31 (8 jr)	0 (< 1 jr)	0 (< 1 jr)	82,6 %
Totaal cluster A	**17.707**	**100 %**	**26 (7 jr)**	**17 (4 jr)**	**3 (< 1 jr)**	**31 (8 jr)**	**1 (< 1 jr)**	**1 (< 1 jr)**	**56,2 %**
Cluster B: Snel aan het werk; flex naar vast									
15 tot 18 jaar	720	9,3 %	4 (< 1 jr)	8 (2 jr)	22 (6 jr)	6 (1 jr)	11 (3 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
18 tot 21 jaar	1.025	13,2 %	8 (2 jr)	8 (2 jr)	22 (6 jr)	9 (2 jr)	10 (3 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
21 tot 25 jaar	1.815	23,3 %	9 (2 jr)	9 (2 jr)	22 (6 jr)	10 (2 jr)	7 (2 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
25 tot 35 jaar	3.000	38,6 %	10 (3 jr)	9 (2 jr)	22 (6 jr)	11 (3 jr)	3 (< 1 jr)	0 (< 1 jr)	0,0 %
35 tot 45 jaar	985	12,7 %	11 (3 jr)	9 (2 jr)	22 (6 jr)	12 (3 jr)	1 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
45 tot 75 jaar	230	3,0 %	11 (3 jr)	10 (3 jr)	22 (5 jr)	12 (3 jr)	1 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
Totaal cluster B	**7.777**	**100 %**	**9 (2 jr)**	**9 (2 jr)**	**22 (6 jr)**	**10 (3 jr)**	**5 (1 jr)**	**1 (< 1 jr)**	**0,0 %**
Cluster C: Langzaam naar flexwerk									
15 tot 18 jaar	420	6,2 %	5 (1 jr)	13 (3 jr)	14 (3 jr)	13 (3 jr)	11 (3 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
18 tot 21 jaar	615	9,1 %	14 (4 jr)	14 (4 jr)	15 (4 jr)	17 (4 jr)	7 (2 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
21 tot 25 jaar	1.335	19,8 %	16 (4 jr)	14 (4 jr)	15 (4 jr)	18 (5 jr)	5 (1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
25 tot 35 jaar	2.825	41,9 %	18 (5 jr)	14 (4 jr)	15 (4 jr)	20 (5 jr)	3 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
35 tot 45 jaar	1.240	18,4 %	19 (5 jr)	15 (4 jr)	15 (4 jr)	21 (5 jr)	1 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
45 tot 75 jaar	310	4,6 %	20 (5 jr)	16 (4 jr)	14 (4 jr)	22 (5 jr)	1 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
Totaal cluster C	**6.742**	**100 %**	**17 (4 jr)**	**14 (4 jr)**	**15 (4 jr)**	**19 (5 jr)**	**4 (< 1 jr)**	**1 (< 1 jr)**	**0,0 %**

[31] Duur van de eerste periode na plaatsing dat persoon bijstand ontvangt in kwartalen

[32] Duur van de periode na plaatsing voordat persoon voor het eerst werk heeft in kwartalen

Aankomstleeftijd	Statushouders Aantal	(%)	Duur (na plaatsing) Bijstand[31]	Tot werk[32]	Aantal kwartalen (totaal) Werk	Bijstand	Onderwijs	Geen inkomen	Nooit Werk of onderwijs
Cluster D: Snel aan het werk; ondernemen									
15 tot 18 jaar	265	8,3 %	2 (< 1 jr)	6 (2 jr)	23 (6 jr)	4 (< 1 jr)	12 (3 jr)	2 (< 1 jr)	0,0 %
18 tot 21 jaar	360	11,2 %	9 (2 jr)	8 (2 jr)	22 (6 jr)	10 (3 jr)	7 (2 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
21 tot 25 jaar	630	19,6 %	10 (3 jr)	8 (2 jr)	22 (6 jr)	11 (3 jr)	4 (1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
25 tot 35 jaar	1.375	42,8 %	12 (3 jr)	9 (2 jr)	22 (6 jr)	13 (3 jr)	1 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
35 tot 45 jaar	490	15,3 %	13 (3 jr)	9 (2 jr)	22 (5 jr)	14 (4 jr)	0 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
45 tot 75 jaar	90	2,8 %	12 (3 jr)	10 (2 jr)	21 (5 jr)	13 (3 jr)	0 (< 1 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
Totaal cluster D	**3.209**	**100 %**	**10 (3 jr)**	**8 (2 jr)**	**22 (6 jr)**	**12 (3 jr)**	**3 (< 1 jr)**	**1 (< 1 jr)**	**0,0 %**
Cluster E: Opleiding + (flex)werk									
15 tot 18 jaar	2.880	87,0 %	0 (< 1 jr)	8 (2 jr)	19 (5 jr)	2 (< 1 jr)	26 (7 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
18 tot 21 jaar	225	6,8 %	5 (1 jr)	7 (2 jr)	21 (5 jr)	6 (2 jr)	25 (6 jr)	1 (< 1 jr)	0,0 %
21 tot 25 jaar	160	4,8 %	7 (2 jr)	8 (2 jr)	22 (5 jr)	7 (2 jr)	25 (6 jr)	0 (< 1 jr)	0,0 %
25 tot 35 jaar	45	1,4 %	7 (2 jr)	8 (2 jr)	23 (6 jr)	7 (2 jr)	24 (6 jr)	0 (< 1 jr)	0,0 %
35 tot 45 jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45 tot 75 jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal cluster E	**3.312**	**100 %**	**1 (< 1 jr)**	**8 (2 jr)**	**19 (5 jr)**	**2 (< 1 jr)**	**26 (7 jr)**	**1 (< 1 jr)**	**0,0 %**
Cluster F: Weinig werk, geen eigen inkomen									
15 tot 18 jaar	675	12,0 %	2 (< 1 jr)	13 (3 jr)	6 (2 jr)	8 (2 jr)	16 (4 jr)	6 (1 jr)	3,0 %
18 tot 21 jaar	935	16,6 %	10 (3 jr)	15 (4 jr)	7 (2 jr)	13 (3 jr)	12 (3 jr)	5 (1 jr)	12,8 %
21 tot 25 jaar	1.230	21,9 %	11 (3 jr)	16 (4 jr)	6 (1 jr)	14 (3 jr)	8 (2 jr)	8 (2 jr)	24,0 %
25 tot 35 jaar	1.870	33,2 %	12 (3 jr)	17 (4 jr)	5 (1 jr)	14 (3 jr)	2 (< 1 jr)	12 (3 jr)	40,4 %
35 tot 45 jaar	635	11,3 %	12 (3 jr)	16 (4 jr)	4 (1 jr)	14 (3 jr)	1 (< 1 jr)	12 (3 jr)	46,5 %
45 tot 75 jaar	275	4,9 %	10 (2 jr)	14 (4 jr)	2 (< 1 jr)	11 (3 jr)	0 (< 1 jr)	5 (1 jr)	76,4 %
Totaal cluster F	**5.627**	**100 %**	**10 (3 jr)**	**16 (4 jr)**	**5 (1 jr)**	**13 (3 jr)**	**6 (2 jr)**	**9 (2 jr)**	**30,0 %**

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata

Bijlage 3: Regressie en schattingsresultaten

Tabel B3.1: Modelspecificatie: onafhankelijke variabelen

Variabele	Operationalisering (Niveaus)	Referentie	Interactie
Aankomstleeftijd	Categorisch (6)	15 tot 18 jaar	Geslacht Huishoudenstype
Geslacht	Categorisch (2)	Man	Aankomstleeftijd
Nationaliteit	Categorisch (3)	Syrië	Geen
Cohort	Categorisch (3)	2014	Geen
Huishoudenstype	Categorisch (5)	Eenpersoonshuishouden	Aankomstleeftijd
Duur procedure	Categorisch (8)	0 tot 4 weken	Geen
Duur plaatsing	Categorisch (8)	0 tot 4 weken	Geen
Baanbereikbaarheid	Categorisch (5)	Gemiddeld	Geen
Werkloosheidspercentage	Categorisch (5)	Gemiddeld	Geen

Tabel B3.2: Schattingsparameters voorkeursmodel

Kenmerk	Categorie	B: Snel aan het werk; flex naar vast	C: Langzaam naar flexwerk	D: Snel aan het werk; ondernemen	E: Opleiding + (flex)werk	F: Weinig werk, geen eigen inkomen
		Persoonskenmerken				
Aankomst-leeftijd	15 tot 18 jaar	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)
	18 tot 21 jaar	0,89	0,87	0,78	0,071***	0,70*
	21 tot 25 jaar	0,73**	0,83	0,67**	0,028***	0,39***
	25 tot 35 jaar	0,35***	0,56***	0,31***	0,003***	0,10***
	35 tot 45 jaar	0,12***	0,28***	0,11***	n.b.	0,048***
	45 tot 75 jaar	0,034***	0,098***	0,024***	n.b.	0,038***
Geslacht	Man	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)
	Vrouw	0,088***	0,22***	0,048***	0,31***	0,71**
Nationaliteit	Syrië	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)

Kenmerk	Categorie	B: Snel aan het werk; flex naar vast	C: Langzaam naar flexwerk	D: Snel aan het werk; ondernemen	E: Opleiding + (flex)werk	F: Weinig werk, geen eigen inkomen
	Eritrea	1,32***	1,68***	0,22***	1,32***	0,65***
	Overig	1,45***	1,28***	0,98	1,62***	0,80***
Huishoudens-type bij plaatsing	Eenpersoonshuishouden	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)
	Paar zonder kinderen	0,97	0,82	0,85	0,78	1,35
	Paar met kinderen	1,24	0,98	1,57*	2,75***	2,60***
	Alleenstaande ouder	0,78	0,72	0,86	1,78**	1,43+
	Institutioneel of overig huis-houden	0,49***	0,90	1,00	1,14	0,88
Cohort	2014	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)
	2015	1,10*	1,05	0,99	1,50***	0,95
	2016	1,19*	1,19*	0,97	1,62***	0,92
	Interacties					
Aankomst-leeftijd × geslacht	18 tot 21 jaar × Vrouw	1,04	0,93	1,24	0,55**	1,08
	21 tot 25 jaar × Vrouw	0,77	0,70*	0,94	0,71	1,32+
	25 tot 35 jaar × Vrouw	1,28	0,93	2,17*	1,00	2,97***
	35 tot 45 jaar × Vrouw	2,16***	1,31	1,98+	n.b.	3,90***
	45 tot 75 jaar × Vrouw	2,70***	0,80	1,91	n.b.	1,88***
Aankomst-leeftijd × huishoudens-type	18 tot 21 jaar × Paar zonder kinderen	1,12	1,21	1,00	0,89	1,11
	21 tot 25 jaar × Paar zonder kinderen	1,34	1,64+	1,75	1,03	1,49
	25 tot 35 jaar × Paar zonder kinderen	1,28	1,33	1,72+	0,79	1,43
	35 tot 45 jaar × Paar zonder kinderen	0,84	1,63	1,67	n.b.	1,51
	45 tot 75 jaar × Paar zonder kinderen	0,43*	0,47+	0,27+	n.b.	1,29
	18 tot 21 jaar × Paar met kinderen	1,13	1,35	1,08	0,72	0,93
	21 tot 25 jaar × Paar met kinderen	0,66*	0,97	0,86	0,13***	0,58**
	25 tot 35 jaar × Paar met kinderen	0,63**	0,98	0,85	0,064***	0,60**
	35 tot 45 jaar × Paar met kinderen	0,87	1,11	0,90	n.b.	0,49***
	45 tot 75 jaar × Paar met kinderen	0,70	1,00	0,88	n.b.	0,44***
	18 tot 21 jaar × Alleen-staande ouder	1,38	1,61	1,21	1,11	1,28
	21 tot 25 jaar × Alleen-staande ouder	1,26	1,54	0,92	0,45+	0,90
	25 tot 35 jaar × Alleen-staande ouder	0,68	0,73	1,01	0,17+	0,55*
	35 tot 45 jaar × Alleen-staande ouder	0,82	1,17	0,67	n.b.	0,37**
	45 tot 75 jaar × Alleen-staande ouder	1,20	1,04	0,48	n.b.	0,38**
	18 tot 21 jaar × Institutioneel of overig huishouden	1,89	1,29	1,15	1,30	2,69**
	21 tot 25 jaar × Institutioneel of overig huishouden	2,30*	1,41	0,81	0,93	2,11*

Kenmerk	Categorie	B: Snel aan het werk; flex naar vast	C: Langzaam naar flexwerk	D: Snel aan het werk; ondernemen	E: Opleiding + (flex)werk	F: Weinig werk, geen eigen inkomen
	25 tot 35 jaar × Institutioneel of overig huishouden	2,34**	1,35	1,14	2,43	1,54
	35 tot 45 jaar × Institutioneel of overig huishouden	1,37	0,79	1,00	n.b.	0,68
	45 tot 75 jaar × Institutioneel of overig huishouden	3,52*	0,86	1,11	n.b.	1,46
Procedurekenmerken						
Duur procedure	0 tot 4 weken	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)
	4 tot 8 weken	0,85*	1,27***	1,07	0,81+	1,04
	8 tot 16 weken	0,96	1,28***	1,13	0,85+	0,97
	16 tot 24 weken	0,93	1,31***	1,14	0,73**	0,90+
	24 tot 36 weken	0,95	1,30***	1,12	0,72**	0,87*
	36 tot 52 weken	0,87	1,41***	1,02	0,69*	0,80+
	52 tot 70 weken	0,66*	0,85	0,79	0,51+	1,03
	70 of meer weken	0,91	0,96	1,22	0,44***	0,75*
Duur plaatsing gemeente	0 tot 4 weken	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)
	4 tot 8 weken	0,93	1,04	0,97	0,74	1,03
	8 tot 16 weken	0,84	0,84	0,83	0,64*	0,87
	16 tot 24 weken	0,81	0,81	0,80	0,56**	0,74**
	24 tot 36 weken	0,88	0,81	0,86	0,48***	0,71**
	36 tot 52 weken	0,88	0,79	0,87	0,32***	0,64***
	52 tot 70 weken	1,04	0,80	0,80	0,29***	0,76*
	70 of meer weken	1,22	0,79	0,98	0,22***	0,65*
Arbeidsmarktkenmerken						
Regionaal werkloosheidspercentage	Zeer laag	1,36***	1,02	1,25***	1,18+	1,17**
	Laag	1,14**	0,88*	0,98	1,04	1,03
	Gemiddeld	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)
	Hoog	1,00	1,00	0,89+	1,07	0,97
	Zeer hoog	0,65***	0,84***	0,79***	0,76**	0,78***
Baanbereikbaarheid	Zeer laag	0,96	0,97	0,76***	1,01	0,89*
	Laag	1,03	1,01	0,92	1,02	0,95
	Gemiddeld	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)	(ref.)
	Hoog	1,16**	1,07	1,07	1,30**	1,07
	Zeer hoog	1,06	0,99	1,00	1,22*	0,99
Constante		2,87***	1,29	1,80*	9,46***	2,13***

Geschat met multinomiale logistische regressie (multinom); referentiecategorie is cluster A: Langdurige uitkering. Cellen bevatten relative risk ratios; een RRR > 1 betekent een grotere kans op dat cluster dan op cluster A ten opzichte van de referentiecategorie van het kenmerk. Significantie: + p < 0,10 * p < 0,05 ** p < 0,01 *** p < 0,001. n.b. = niet interpreteerbaar: cluster E komt bij 35-45 en 45-75 jaar niet voor, waardoor het model daar quasi-gesepareerd is (13 cellen). N = 44.374; McFadden R^2 = 0,216; AIC = 112.193; BIC = 114.891.

Bron: berekeningen Atlas Research o.b.v. CBS-microdata.